

Rules and statutes relating to the Antonine order

Publication/Creation

1367

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/u5ec6j4f>

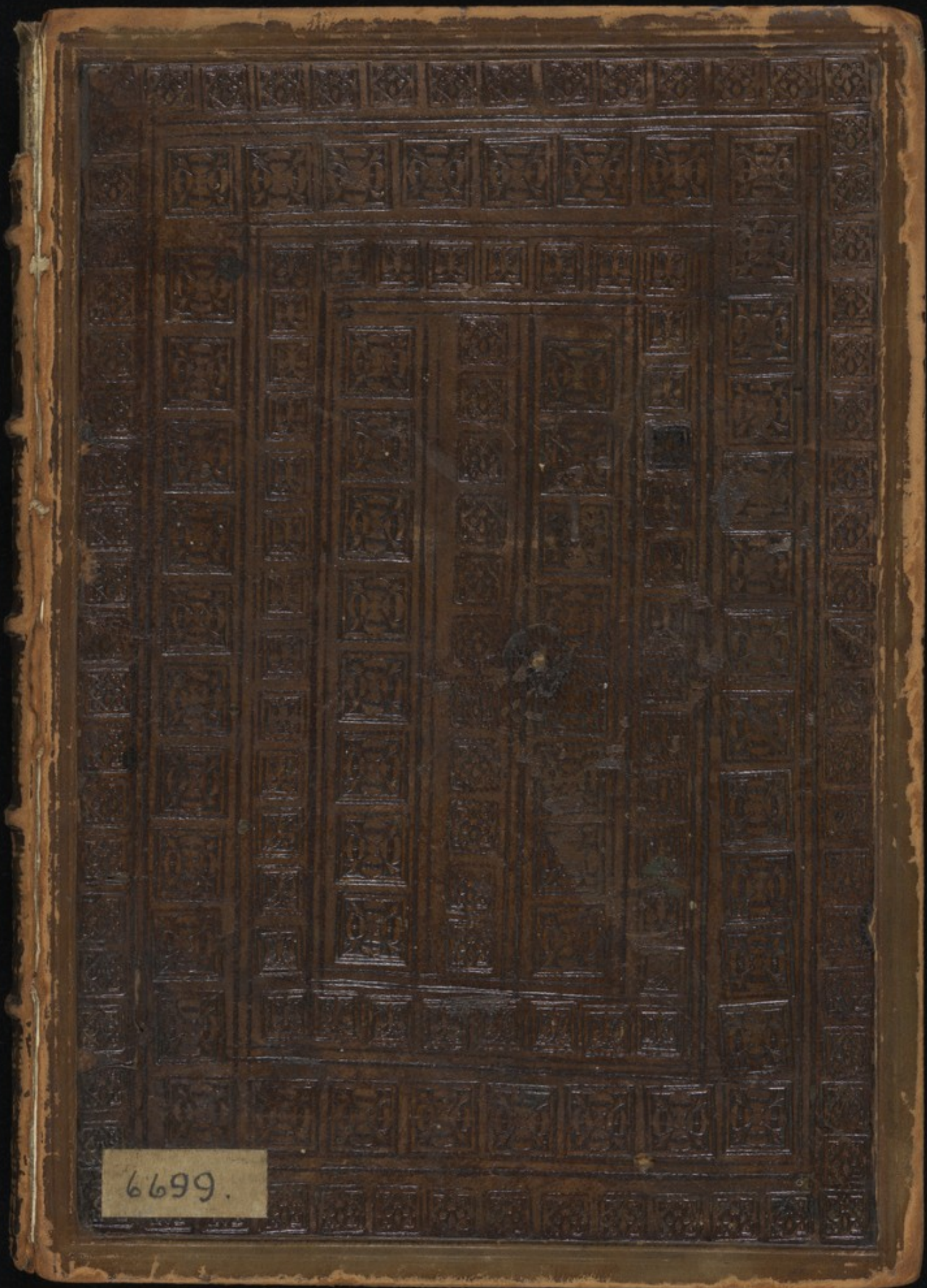
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

6699.

5/2/56

710

3/2. 12. 0

bought from Kachelin de Housine
in Gerard Street:

335 ANTONIUS. STATUTA ORDINIS SANCTI ANTONII, MS. ON VELLUM,
*most beautifully written in a gothic hand, circa 1367, with painted
capitals, antique calf extra,* THE ORIGINAL RICHLY STAMPED
SIDES LET IN *circa 1367*
** The Statutes of the Order of St. Anthony of the Augustine
Order are most interesting.

MS. No. 48.

ACCESSION NUMBER
6699
PRESS MARK

S
27/2/99

100

Manuscrit sur velin Du 11e siècle 8070
de 74 feuillets contenant la regle des
Freres Benoit & celle de S. Augustin
et une instruction pour les baptistes
et exorcismes. écrit en 1367

Alex. S. Woodward
Temple

This is a curious volume of the Augustine Order
The Statutes of the order of S. Anthony are very interesting
But the Rule of S. Augustine is
remarkable for having a translation
of the order for reading it in the Statutes of the 17^e
& comment in Provençal language
Mss. of this kind are very uncommon

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, in a cursive script.

Handwritten text in a cursive script, enclosed within a blue rectangular border. The text is arranged in several lines and includes various words and phrases, some of which are written in a larger, more decorative hand.

fronte

Labonne

gentes det

salubris

habet pappia

est lino

Hand

copie

A vertical column of handwritten text, possibly a list or index, written in a smaller cursive script. The text is somewhat faded and difficult to read.

i.	De officio romano ser.	De elemosia of oblatio	xlvi.
ii.	De libris ad usum curie.	De oronibus p[ro]p[ri]is q[ue] s[un]t	xlvi.
iii.	De calendario correcto.	De solutioe coram fienda.	xlvi.
iiii.	De tormento.	De duntioe coram denar.	xlvi.
v.	De silencio.	De m[er]it[is] coram de.	xlvi.
vi.	De tyris dicendis.	De coram solutioe p[ro] abbe.	xlvi.
vii.	De officio chabicolh.	De huc q[ue] s[un]t w[er]p[er]en.	li.
viii.	De prouidencia au[th]oritatis.	De habitis ouloz.	li.
ix.	De confessioe & coione.	De habitis i[er]firmoz.	li.
x.	De eligendis ofessorib[us].	De unius h[ab]it[us] oblatio.	li.
xi.	De capitulis tenendis.	De p[ro]p[ri]is orator.	li.
xii.	De pena p[ro]p[ri]is q[ue] n[on] e[st]	De nullis & h[ab]it[us] i[er] cap[itu]l[is].	li.
xiii.	De redutioe p[ro] co[m]pleto.	De h[ab]it[us] w[er]p[er]e.	li.
xiiii.	De duntioe & canonicis.	De d[omi]n[ic]is ne amittit[ur] se.	li.
xv.	De i[n] honestate mulieru[m].	De caplo i[n] die asc[en]s[us] cele.	li.
xvi.	De h[ab]it[us] d[omi]n[ic]is t[er]re.	De emmatioe capli.	li.
xvii.	De tonsura.	De alio negotio p[ro]p[ri]is.	li.
xviii.	De uestib[us] honestis.	De w[er]f[er]e d[omi]n[ic]a p[ro] abbe.	li.
xix.	De iusticiariis.	De uisitationib[us] ordinis.	li.
xx.	De libra h[ab]it[us] defuncti.	De p[ro]p[ri]is uisitationi.	li.
xxi.	De pullatioe ofueta.	De p[ro]p[ri]is alicui[us] m[er]it[is].	li.
xxii.	De luminariis.	De claus[ur]a audire.	li.
xxiii.	De w[er]p[er]e ordinu[m].	De talea i[n] h[ab]it[us] p[ro] abbe.	li.
xxiiii.	De h[ab]it[us] p[ro]and[um].	De claus[ur]a auentioe.	li.
xxv.	De lectura ibidem.	De vno sen duntioe h[ab]it[us].	li.
xxvi.	De i[n] extra w[er]f[er]e comedi.	De layco n[on] p[ro]p[ri]is d[omi]n[ic]e.	li.
xxvii.	De astm[er]cia ca[usa] i[n] f[er]m[is].	De w[er]f[er]e p[ro]p[ri]is.	li.
xxviii.	De ienimo ob f. vi.	De w[er]f[er]e w[er]f[er]e d[omi]n[ic]is.	li.
xxix.	De auentio d[omi]n[ic]i.	De alienatioe n[on] fienda.	li.
xxx.	De p[ro]p[ri]is seu re. ca[usa] h[ab]it[us].	De baylunis n[on] obh[ab]it[us].	li.
xxxi.	De infirmaria.	De auentioe p[ro] m[er]it[is] annos.	li.
xxxii.	De p[ro]p[ri]is h[ab]it[us] f[er]m[is] q[ue] m[er]it[is].	De p[ro]p[ri]is h[ab]it[us] m[er]it[is].	li.
xxxiii.	De aub[us] & can[onic]is t[er]re.	De w[er]f[er]e h[ab]it[us] usq[ue] ad e[st].	li.
xxxiiii.	De occupantib[us] lenf[er]e.	De hospitalit[us] fondatioe.	li.
xxxv.	De sigillo.	De h[ab]it[us] unio obh[ab]it[us].	li.
xxxvi.	De t[er]rentio ecclie.	De debitis solutioe.	li.
xxxvii.	De illis q[ue] se absentat s[un]t.	De p[ro]p[ri]is t[er]rentio.	li.
xxxviii.	De nullis mortuoz.	De w[er]f[er]e claus[ur]a.	li.
xxxix.	De h[ab]it[us] imp[er] defunctis.	De ap[er]tione alie ap[er]t[ur]e.	li.
xl.	De loca t[er]rentib[us] alb[is] def[er]e.	De hospitalitate tenenda.	li.
xli.	De electioe. albaris.	De comestioe i[n] simul h[ab]it[us].	li.
xlii.	De h[ab]it[us] p[ro]p[ri]is p[ro]p[ri]is.	De cancellatioe exco[m]m[un]icatioe.	li.
xliiii.	De obh[ab]it[us] h[ab]it[us] m[er]it[is].	De p[ro]p[ri]is albaris.	li.
xliiiii.	De h[ab]it[us] le t[er] caplo.	De auentioe ul' duntioe h[ab]it[us].	li.

Incipiunt statuta ordinis sci antonii

Amniversis et singulis vicinis
presentibus et futuris quibus
presencium noticia pervenerit.

Jacobus premissione divina altus mo
nasterii sancti theofredi ordinis sancti
benedicti. amacensis dyocesis. p[re]tor
corrector et refo[rm]ator. venerabili in xpo
patri dno altiti et religiosis viris con
ventui monasterii sancti antonii.
ordinis sancti augustini vicinensis
dyocesis. et dicto monasterio et mebru
eiusdem monasterii a reverendissimo
in xpo patri. et dno dno anglico unifa
tione divina. tituli sci petri ad vincula
p[re]sbytero cardinali. auctoritate ap[osto]lica
specialit[er] deputatus. vigente memoria
cum salute in eo qui est omnium vera
salus. dudum scilicet in xpo patri
et dno n[ost]ro dno v[er]o divina providen
tia ip[s]a quibus p[ro] suas partes l[ite]ras
more romane curie in fide certas
bullatas sanas et integras. reverendis
simi patris d[omi]ni cardinalis
p[re]fati in p[re]toriam correctorem et

reformatorem dictis dñi altari & con-
uentui dicti monasterii sancti antonii
& dicto monasterio ac membrum eiusdem
monasterii deputauit. Ita q̄ de defensionē
ip̄oz ablati & conuētus monasterii
& membrorū omnium p̄dictorū. eorū q̄ p̄so-
narū tam in spiritualibus q̄ in tēp-
oralibus exerceat ac statuāt & ordinet
& faciat p̄ se uel p̄ alium seu alios
omnia que ad dictorū altari & conuētū
monasterii & membrorū ac p̄sonarū
p̄dictorū correctionem reformatōem
& utilitatē uenerit expedire. qui
si quidem dñs cardinalis alius ar-
ditis occupatus negotiis p̄ suas pa-
tentes lras nobis sup̄ cōtēntis in
dictis hīs apostolicis in solidum
commissis uices suas donec eas ad se
dixerit reuocandas. in tute quaz
si quidem apostolicarū. & dñi cardinalis
p̄fati patenarū lraz. Jos iacobus
altas commissarius antedēc̄s existēs
in monasterio s̄c̄i antonii supra dicto.
una cū reuerendo patre dño petro
altate & conuentui dicti monasterii

pceptibus q; definitonibus r priord⁹
 capituli generalis q; in eodem monas
 terio presencaliter celebratur. quoz
 nomina inferius describunt. capiētes
 circa reformatem r statum salubre
 dictoz monastij r ordinis intendere
 cum effectu statuta. ordinationes et
 pcepta in eodem capitulo generali
 edidimus renouavimus r firmius
 prout inferius continetur. *ymū caps*

In primis statuimus q; officium
 romane ecclie in capite r in membris
 dicatur r fuerit ad unguē .ii.

Item qui libros non hnt ad usum
 eiusdem ecclie eos q; totius poterunt
 ad eūdem usum habere pcurēt. .iii.

Ite omīs utantur indurms kalen
 dario correcto r kalendaria omīa ad
 usū pdicte ecclie corrigant. .iiii.

Item statuimus r ordinavimus q;
 omnes frēs simul in dormitorio iace
 ant. ubi nullū medii parietis ul
 postum aut cortinaz existat. vno
 alt p alterū in lecto suo videre libe
 videatur in quo dormitorio de nocte

semper lampas vel candela teneatur
accensa. et in refectorio simul come-
dant. nec extra refectorium celi-
entibus aliam prouideat. nisi in causa
necessitatis uel infirmitatis. uel
alia iusta causa comedendi aliam
sibi extra refectorium ad tempus patrem
vel priorem aut sub priorem in eius
absentia licentia concedatur. *iiii.*

Item statuimus quod in ecclesia dormito-
rio refectorio claustris fratres alienum
teneant et obseruent. et si aliquo indigerit
quod sine loquela talis non ualeant.
petant ita submissa uoce quod ab aliis
nullatenus audiant. propter hoc tamen
non interdumus prohibere licentiam laicis
in claustris certis diebus et horis sicut
inter alios canonicos regulares est fieri
consuetum. et si quis delinquerit ipse
suis regulari subiacet discipline. *v.*

Item quod omnes fratres clerici omnibus locis
canonicis intendant a principio hore cur-
sulet usque ad finem nisi sint legitimo
impedimento detenti de quo prius clau-
strali uel in eius absentia sub priori.

5
3
in monasterio & extra. eius superiori
uel eius locutenti plenam fidem
facere teneatur. ac si quis imatutius
uel missa maiori defecerit in prandio.
si uero in uespis in cena eidem unum
p. cellerariū nullatenus mistetur: &
ulterius qui in altā dicitur tūū seu
aliar. horar. seu in possessione aī debeat
fieri p. conuentum defecerit regulari
subiaceat discipline. *vii.*

Item statuimus & precipimus obseruari
q. singulis diebus salutaris an. capi-
tulum abbas uel n. notet & scribat in ta-
bula omnes eduardanos septimane sequen-
tes tam in missar. q. in officij diaconat.
& subdiaconatus & alior. ministror. al-
teris & lectoris rectorum ac fructor. conue-
tus & singulis diebus omnes illos qui de-
bent sequenti die aliquid legere uel
cantare ut sintes p. uide ualeant que
debent cantare & legere. *viii.*

Item statuimus q. fr̄s qui in ecclis
ualebunt legere uel cantare taliter
preuideant q. in cantu non deficiant
uel accedant. & si quis defecerit in horis

uel missa dicendis ante prandium i
prandio sequitur unum amittat. in
horis aut post prandium dicendis uno
in cena priuatur et ordinatur in quibus
libet ecclesiis qui tales instituant et ascen-

Item statuimus qd diaconus *-viii-* et
et subdiaconus et alii ministri altaris
communiunt in missa maiori. in princi-
pio sue eodemque uidelicet die dominica
nisi forte essent presbiteri qui celebrasset
illa die. et omnes fides celebrent uel commu-
nissent prima dominica cuiuslibet mensis
addicentes qd omnes fides sacerdotes cleri
et laici suo superiorum uel alii de licentia sua
teneantur confiteri peccata sua saltem se-
mel in anno et alius in ordine quicunque
et quicunque recipere corpus christi. uidelicet
in festiuitatibus natalis domini. resur-
rectionis domini. pentecosten. omnium
sanctorum. et assumptionis beate marie. ac
die iouis sancta. sicut in antiquis
statutis istius monasterii continetur.
in quibus quicunque festiuitatibus in
in hospitalis cum aliter communica-
re teneantur.

-x-

6
7
Item statuimus qd abbas singulis
annis uel qm sibi uidebit exprone
ultra portam & sub porte claustrum de
putet in monasterio aliquos probos
antiquos frs qui cum dco priore
& sub porte confessiones audiant alior.
nec alii sit licentia in monasterio
confessiones audire.

Item datus per claustralis singulis
diebus hora pme intrabit capitulum
cum omnibus fribus chas pullata
plus campana p conuocando capitulo
specialiter deputata in quo lecto prius
uno ul' duobus capitul' regule beati
augustini & ppter non intelligentes
romana lingua explanatis fiant cor
rectiones de commissis negligentis & de
licis. Et ulterius capitulus matina
lingua explicabit que illa die & sequenti
fienda sunt p conuentum & specialiter
si aliquis speciale in officio & in missa
& processibus fuerit faciendum uel
ordmandum in quo capitulo nullus
fuit deficiat aliqui sine misericordia
pat libram unam in prandio. que in

continenti paupibus tribuatur nisi causa rationabilis aliquando exisset ut si celebrauerit vel alia que prior uiderentur admittenda. an etiam sit licitum dare licentiam fratribus pro causa legitima prout in usu fuerit

Item statutum *xvii* expedire.

quod illa die qua prior claustrum non erit in matutinis non teneatur sedem in capitulo nec correctiones faciat sed sub prior si interfuerit matutinis. et si ambo defecerint antiquior si in ordine qui habet regimen conventus in absentia prioris et sub prioris teneat sedem in capitulo dicta die et correctiones faciat regulares addicentes quod ille qui tenebit capitulum propter premissum defecit prioris libram quam dictus prior recipit ultra libram fratribus dicitur consuetam recipiat illa die quod idem censimus ordinandum quando erit absens a monasterio prior prefatus.

xviii

Item quod frater in conuicti post completorium processionem ascendat dormitorium nec inde exeant donec campana pro matutinis pulsetur et ante quod prior

7
9

inter lectum seu vadat arbitrium faciat
curam suam per dormitorium respiciendo
cum lumine in absconsa sine lan-
na lectos singlorum finem. et si quis fiat
sine licencia a loco suo tunc absens
fuerit. regulari subiaceat discipline.
si vero postquam cum fratribus dormitorium
intraverit et ante pulsationem per matuti-
nis a dicto dormitorio exierit. die
sequenti comedat in solo pane et aqua
coram omnibus fratribus et alias ut in
obediens acutus puniatur. **XIII**

Item alii preceptores et fratres ac
conversi induti camisis et brachijs ut
erant. nisi sint debiles aut infirmi
sicut est in antiquis statutis super hoc

Item statuimus **XIII** ordinatum.
quod si quis reptus fuerit cum muliere vel
convictus. id est cepta monasterii in honestate
convictus puniatur beneficio sedem quod ob-
tinet et reddat in habilis perpetuo in
dicto monasterio ad aliquod beneficium
obtinendum. si vero extra monas-
terium reptus fuerit in continentem
universi puniatur per albatem per pua-

conem tenentia si quid obtinet ul' alias
put ei indebit expedire. *.xvi.*

Item q' nulli sit licitū dice p se lozas
in choro seu in aliquo breuiario seu li
bro legē cū cantat hore canonice. sed
cū alius legat ⁊ cantet in choro qui cont'
uum fecerit regulari subiaceat disciplinē.

Item frēs comā non mutant *.xvii.*
neq' lorum sed coronā honestā ad ar
bitrium altaris poris claustrali portet.
⁊ in monasterio ebdomadarius missa
maioris diaconus ⁊ sub diaconus alii
missa altaris die uentis pcedenti eoz
septimanam ⁊ totus cōuentus de .xv.
in .xv. diebus ieiunā faciant. ⁊ si quis
sit qui die qua cōuentus eam fecerit
obuenit ipm face donec ieiunū fuerit
librā iuu ⁊ pitance sine misericordia
denegetur eiden. *.xviii.*

Item statumus q' omīs frēs tam in
monastio quā extra portent iaculis
superiores non silas sed rotundas panni
religiosi ⁊ capucina eiusdem coloris an
mantello ⁊ equitent cum rotundellis
aut mantellis honestis ⁊ incedant

nec utantur deinceps nisi caligis nigris
 ul' albis ul' alius coloris honesti & re-
 ligiosi. qui uero reptus fuerit cum i
 honestis uerbis uel cu' capucis alius
 coloris q' sit mantellus aut foderatus
 de alio panno diuisi coloris cu' capucio.
 talia capucia & alie uestes sup' prohibite
 auferantur eidem & pauperibus erogentur.
 & ultius regulari subiaceat discipline
 addicentes q' conuetam capucioz portet
 honestam latam & no' longua' alioqu
 capucium auferatur eidem et detur
 pauperibus ut supra.

xviii.

Item reuouantes statutum antiquu
 istius monastij statuimus q' fratribus oib'
 i' monastio c'lylunis existentibus ubi
 cuq' a modo soluatur uestimium de panno
 decenti cum penna sicut erit olim co-
 suetu' & por' claristrali dicti monastij
 detur duplex libra & uestimenta dupli-
 centur sibi sicut de aliis consuevit la-
 tre libram duplicata detur eam
 cuilib' fr'i in monastio in festo resur-
 rectionis dui unus mantellus de sar-
 gia q' i antiquis consuetudib' conuetu-

Item libra fuis defuncti per .xxv.
 nouem dies post eius obitu paupibus
 integralit tribuatur p illum in cur
 administratione decet sup quo illius
 qui eidem administrationem pie erit
 conscientiam hueramus. .xxvi.

Ite pulsent hore canonice singuli
 singule in monastio ⁊ quibuslibet
 ecclesis uel capellis. .xxvii.

Ite: eccleie uel capelle concedati lumina
 uocare ⁊ olei teneant ita q ad minus
 ante quodlibet altare de nocte una la
 pida sit accensa. .xxviii.

Item pceptores omnis ⁊ fies cogant
 pmo ex pcepto statuti huiusdem teneant
 ad sacros ordines pmoueri pceptores
 no obediens. uoce carant i capitulo.
 ⁊ in omni alit puniatur s in canonicis
 sanctiones fibus aut aliis qui non
 obediunt uestrari ⁊ negetari. p hoc
 aut non intendimus relaxare penas
 alias inflatas auctoritate aplice p
 duos attates huius monastij. ⁊ sancti
 rufi contra illos qui infra temp: ⁊
 statuta non faciunt se ad sacros ordi

nes promoueri.

.xxiii.

Item hora cōpetenti cum hora canit
ut prandii semel pulset ambulam.
sō uero inuallo sō pulsetur tūc q̄
fies ouis in refectorio simul cōueniat.
qui uero bñdictōi non interit postea
quā dū p̄m comedunt inane non
audat libram q̄ unū pitancie amit
tat q̄ incontinenti paupibus tribuat.

Item in monastio ⁊ domib⁹ *.xxiiii.*
oibus cōuentualibus lectō legatur
assidue in prandio ⁊ in cena. ⁊ cū mag
no silencio ascultetur. *.xxvi.*

Item nullus extra refectoriū come
dat nisi deliciaa poris deustialis
pus petita ⁊ obtenta cū causa ratio
nabili qui secō fecerit illius hō:e li
bram amittat. que in continenti pau
peribus tribuatur. *.xxvii.*

Ite; sūa. iiii. caribus miq̄ utat̄
fantes in capite ul' in mēbris. nisi
infirmitate ul' alia causa ratio
nabili deliciaa plati aliud cōcedatur.

Item sūa. vi. ab oibus *.xxviii.*
fuitibus cōuis ⁊ diuatis ieiunetur

his exceptis qui sunt agriculture
vacare aut alia necessaria labo-
rare. nec dicta die utantur omnes ul'
caseis nisi pisces comodo haberi no

Item aduentus .xxviii. possent.
dum annu ieiunio quadragesimali
ubi que ab omnibus obuenit nisi ex
dispensatione suoz superior ubi pisces
comode haberi no possent tunc enim omnes
caseis poterit utroq; casu ieiunio

Item nullus .xxix. // observate.
sunt sup obtinendo beneficium ul' officio
in ordine aqua aq; potenti persona
seculari preces ad altare ul' ad pcep-
torem qui vacanti beneficio preceit
impetare ul' obtinere presumat q' si fe-
cerit tanq' inobediens a curia puniatur.

Item renouemus statutum .xxx.
antiquum q' in monasterio fiat in fir-
maria competens in firmissis scribis
quibus celerarius teneat tam in
medico q' in aliis medicinalibus
et aliis suis necessarius prout .xxxii.

Item preceptores et fratres ad loca accede-
tes in quibus habet dominos ordi no

15

hospitentur alibi quā in eis recto-
 res q; ipoz scdm possibilitatē dnm
 cautatiue eos recipiant ut p̄ta sus-
 pecta uideant hospicia ⁊ finatua in
 uicem dilectō obener. p̄cipientes in
 sup subinitate scē obediencie q; qū
 fr̄s mittent p̄ hylinas p̄ceptores
 p̄ quoz hylinas transitū fecerint
 teneant eisdem liberalit̄ p̄uide. me-
 quitatua ⁊ expensis ac etiā necces-
 sariis si eos qtingat infirmitati sicut
 actenus extitit ordinatū alias si
 ip̄ defectum ipoz dcos fr̄s qtinge-
 ret redire ad monastium ul̄ alias
 impediri talis p̄ceptor ad om̄is expē-
 sas quas ip̄t hoc fieri contingeret
 teneatur. ⁊ nullius arbitrio absentis
 seu defuntoꝝ capituli general̄ acius
 puniatur. si uero alias nūcios suos
 ul̄ familiares transmittat eis necesse
 sana sua subministrat eis ī aliquo
 minime teneat. nisi in uicualib;
 si eos ad dmos dcoꝝ p̄ceptor̄ cōtin-
 gerit declinare.

• xxxii •

Item statuimus q; nullus infra

et p̄ceptores ⁊
 qū baillanos t̄ri
 fuerit

monasterium seu domos ordinis canes
 seu aves uenaticos tenere audeat nec
 interesse uenatorum clamose. qui contra
 riu fecerit abbas arbitrio. et diffini
 tor capituli generalis si ad capitulum
 per uisitatores uel alios fecerit fuerit
 plata querela acit puniat. et si re
 piatur aliquem siem claustralem in
 pmissis delinquentem auferatur ei
 libra uini et pitancie donec cessauerit
Item statutum .xxxiii. ad puriss.
 q. quicunq. fuerit occupauit propria aucto
 ritate sine collatione uel titulo abbas
 seu preceptoris preceptis ad que pertinet
 purissio seu sedis aplice aliquam
 preceptoriam seu habitum istius mo
 nasterii seu ordinis. et qui de facto et
 sine mandato superioris et per iniurias
 cepit seu capere parauerit aliquem
 siem istius monasterii aut in captio
 ne dedit conualium auxilium uel fauo
 rem beneficio si quod obtinet sit
 puatus ipso facto. et sic efficiat in
 habitus in isto monasterio et ordine
 ad beneficium obtinendum. .xxxiiii.

19

Item renouantes statutū antiquū
statuimus & ordinamus q̄ sigillum
cōuentus in aliquo loco idoneo sub
tribus clauibus reponatur: quarū
unā abbas custodiat. aliam habeant
p̄ceptores. quam custodiendam tra-
dant uni fr̄i residenti in dicto monas-
terio. quem dixerint eligendum.
tertiā uero p̄or claustralis custodiat
pro cōuentu. & quicūq; dictū abbatē
ab esse cōtingerit. q̄ ip̄e illam clauē
de sigillo q̄ habebit uni fr̄i residenti
in dco monasterio cui ualuerit tradē
teneatur addicientes q̄ nulla scrip-
tura p̄lica uel p̄uata sigillo dicti
cōuentus deinceps aliquatenus
sigilletur nisi in capitulis generalib;
de ip̄is capituli generalis concilio et
assensu. ordinantes q̄ dcaū sigillū
in ī & in fine annuulet capituli
general' annis singulis p̄sentibus
defunctoribus capituli sigilletur
sigillis abbat̄is & prioris claustralis
& duorū ex defunctoribus ip̄is si tamen
occurrant aliqua sigillanda in quib;

potest esse dampnum vel praesidium capitulum
 expectare vel id necessitas aut utilitas
 sua deest possit alias p[ro]nu[n]ciare no[n] loca
 tibus uocatis et assistentibus sibi duob[us]
 vel tribus ex p[re]cepto[n]ibus forenabibus
 et eor[um] qui claues sigilli tenebunt ac co[n]
 uentus que sigillata s[un]t no[n] expectato
 capitulo sigillare. o[mn]ia tamen que sit
 vel alit[er] sigillabunt[ur] d[omi]ni sigillo scilicet
 in cartulario deputato ad hoc sic s[un]t
 alias ordinatum.

.xxvii

Item statutum q[uo]d singulis annis i[n] capi
 tulo generali recipiatur iocalia libri
 et ornamenta ecclesie et de eis referatur in
 uentariu[m] et nichilomin[us] si infra annu[m]
 aliqua iocalia vel ornamenta recipiet
 an[te] q[uam] ea custodienda referet p[ro]xi[mo] clau
 tulari cu[m] tribus vel iiii. s[un]tibus ea ex
 teat et ostendat qui in libro conuent[us]
 ea scribat et de o[mn]ibus que sic sup[er]uene
 rint infra annu[m] in generali capitulo
 referant ueritate[m].

.xxviii

Item statutum q[uo]d nullus s[un]t de
 sibi assignata mansione se aliquaten[us]
 absentare p[re]sumat sine manifesta

dat[ur] vel offerunt
 ille q[ui] talia iocalia

in rationabili causa et de speciali licentia
 sui superioris quam superior ipse nulla ratione
 concedat nisi sit talis causa que debeat
 legitima reputari dies que sibi prefigurant
 secundum qualitatem negotii quanto brevis
 poterit a qua si oio exibat se presente
 quod nisi fecerit acut puniat. **xxxviii**

ffigat

Item prima die lune annuilibus mensis
 si sit dies festus sui anni die proxime sequenti
 festus fiat officium sollempne per defunctis
 sibus et benefactoribus ordinis in capite
 et in membris et qualibus edomada cele
 bretur una missa per eundem ubi fuerit
 duo presbiteri vel plures sicut in statutis
 constituitur antiquis. **xxxviiii**

Item per quolibet fratrem defuncto quilibet
 appellatus in sua octo dies post obitum
 sui noticiam habuerit teneat diem
 vel diem facere una missa. ceteri fratres
 ecclesia psalterium integrum laici uero con
 uersi et conuerse infirmi et infirme
 c. l. pat. uost. et totidem aue maria.
 infra eadem edomadam diem in ecclesia
 si comode fieri poterit teneat. **xl**

Item statuimus quod preceptor layline

clāmari & pōr sōe auas pōr claustrā
 & ceteris qui nūc sūt & p tēpore
 fuerūt d' amito abbate qui nūc ē
 ac subsequentes oibus aliis futuris
 abbatibus dicti monastij singularit'
 donec d' abbate ipi monastij pūfiri
 sūt. uices & locū abbatis d' amiti te
 neant & tenere ualeant debrant &
 ualeant baylunis tunc uacantib'
 de paratoribus pūdeant fixures
 mūtent & omīs redditus & puent'
 dicti monastij papiant & recoligant
 expēse faciāt & de receptis & datis fu
 turo abbati legitimā rātionem reddē
 teneant & omia alia faciāt & facere
 ualeant ut uicarij que ī monasterio
 facē incūrent. donec eidem monastio
 pūfiri fuerit d' abbate aū oia tamen
 p maiori tūcione pūfiroz incōtinēti
 abbate mortuo pūfiri constituant'
 uicarij geniales p cōuentum & ante
 omia faciāt in uictariū seu recepto
 rium de bonis reptis in monastio et
 aliis locis pūfiritibus ad abbate. *xh*

Item uacante monastio abbatis

electo ptineat ad conuentum admissis
 pceptoribus qui p sentes fuerint uel si
 uenerint sicut in privilegio dñi romificij
 atam laicus continetur. *.xlv.*

Item q nullus fr siue sit conuentu-
 alis siue sit pceptor siue por ordinis
 infra uillam sancti antoni extra mo-
 nasterium comedant ul iaceant nec
 ipm monasteriu exire ul hospitale
 intrare psumant nisi prius a priore
 claustrali petita licentia et obteuta ca
 rationabili exitus sui ingressus sui dco
 por patefia. et tunc ena inuenies p sbi
 teum seai ducē teneant ul alium
 frim p conueniu iuxta ordinatouem
 poris claustralis. qui cotrariu fecerit
 exiēdo de monastio ul iacendo bibendo
 aut comedendo in dicta uilla aut inā
 do dcm hospitale siue licentia inuen-
 iat exois suam ipō frō. *.xlv.*

Item statimms q por claustralis qui
 nunc est et p tempore fuerit oia illa
 statuta que tangit frs de conuentu
 dicti monasterij in ecclia refectorio
 et toto monasterio diligenter faciat

obseruari nec penas in dñis statutis con-
tentas remittat aliam ul' relaxet in
inquantū in dñis statutis est pmissū;
eidem qui si cōtrariū fecerit lib'ā illi
diei qua in hoc defecerit p'at nec ad ea
dandum cōsuetudinū teneatur. *.xlvi.*

Item statuitur q' sub iurisdictione s'c'e obedi-
encie p'apimus obseruari q' singulis
annis in capitulo generali post s'mone
& ali' q'm ad alia negocia diuertat p'sen-
cia statuta & alia si q'ringat fieri in mo-
nastio legantur alta uoce & intelligi-
biliter in capitulo o'ibus presentib'
& p'sentū statutorū copia infra ingiti-
menses ab hodie in suis domib' ponat
ut ea ipi & subd'i melius fuent & ab
aliis fiant obseruari. *.xlvii.*

Item f'ies laya infirmi conuerti et
donati utriusq' sexus teneant dice
p' qualib' hora canonicā que sunt
septē. duodecim pat' uolūt. & duodecim
aue m. in eccl'ia si fieri potest. *.xlviii.*

Ite statuitur & ordinatur sequentes
usus monastij ordinatōes antiquas
& alias & omnis p'ceptores infirmis

.xlv.

Ite statuitur q' elemosia fiat & g'ruet in
monastio p' cōsuetudinū & ex g'neris ut lauda-
bilis olim erat fieri g'ruetū.

debeant et teneant solvere et reddere annis
 singulis omnia illa et singula in quibus
 ratione suar hereditariarum tenebuntur
 eisdem et hoc firmis assignatis et quicquid
 iporum ultra mensuram solutem distulerit
 duplici infra alium mensem proximum se
 quentem eisdem solvere seu reddere sine
 mora teneantur aliqua addicentes quod si
 per alium mensem quod debebit principaliter
 et penam super scriptam solvere distulerint
 ex eis finem eos incurre volumus
 ipso facto aqua intellectibus absoluantur
 nisi prius satisfacto integritate de prioribus.

Item statumur ut si quod denarius .xlviij.
 qui dantur infirmis ut eos tunc modo
 dundatur et sicut qui libram extra
 hospitale capiunt et morantur nichil
 capiant in eisdem et propter .iiij. denarios
 et alios datos infirmis a quibuscumque
 personis ipsi infirmis non admittant
 libram suam exceptis annuissimis .iiij.
 denariorum per quibus admittant libram
 suam sicut olim est fieri consueverunt.

Item statumur et ordinamur .xlviij.
 quod libram seu annuissimam ut obvenientes

infirmorum non dent aliam extirpationem
uel uendantur

Item statuimus sequentes ordinationes
antiquas istius monasterii que ea que
alibi consuevit fieri dei gratia ut dicebat
infirmis hospitalis in festis duplicibus
et in futuris uementibus de nouo in
ecclesia tam in lectis quam alia provisione
et hinc etiam que fuerit ministrari eis
ultima libra per .ix. dies qui de nouo ue-
niunt per aliam et successores suos nec-
cessario impetui obfuerit sicut in scrip-
tura quadam facta sub sigillo ipsius
abbatis qui erat per tempus plenius continetur.

Item quod omnes qui infirmitate
lecti antonomi sunt tacti abbas et preceptores
res tenentur et uolunt de necessitate
reape et eis iuxta ordinis possibilitate
ante necessaria ministrare ne ille
elemosine que per doctorum infirmorum sus-
tentantur fidelium laqueatur deuotio in
uisus alios consumantur. Statuimus quoque
aliqui mutilati uel deforme propter
infirmitate predictam in capite uel in membris
nullatenus admittantur.

Item omnis conuersi ordinis ubi aique fuerit
portent capulare cu signo ⁊ capucio sca
pidari annexo.

.liii.

Ite renouates statutū antiquū istius
monastij. omnis infirmi utriusq; sexus
uestes superiores portent rotundas hoies
nō portent pilleos seu calotas. mulieres
aut nullū ornamentū portent in capite
nisi uelū tantū de canapi siue de lino
nec siues hospitaliū in quibus degūt
siue luencia rector; ipis exeat. si cōtra
ritari fecerint illius diei librā ad mittāt.

Ite statumus ⁊ ordinam' **.liiii.**

q; in monastio ⁊ aliis domibus ipsius mo
nastij sit firmi iuribus q̄suetis nisi arbi
trio alicuius qui fuit p̄tore ⁊ diffinitor;
capituli generalis ex certis ⁊ rationabilib'
causis esset agendus iuribus ul' eam
iuribus addicētes q; frēs in suis
iurisdictionibus singuli non moretur. s;
inqualiter dno ordi ubi maior iuribus
nō hētur ad iuribus sint duo frēs cōpitate
p̄ceptore. ⁊ si facultates non superant
p̄ duobus in monastio ul' dno genera
li in qua talis dominus dependet p̄ceptor

ut comendator loco unus claustralis
residencia faciat psonalem. qui in ecclia
et extra ut claustralis fr absq; alia pro
gratia sive p omnia teneat altus
tamē seu pceptor pncipalis illius do
mus possit dare licentia ad tempus
in tali domo residencia facedi et
negocia procurandi. *.liiii.*

Item statuimus q singulis annis
in capitulo generali altus ponat porem
et subporem in claustris qui suo ordine
in ecclia et alibi curam et regimē ha
beant de conuentu. et si contingeret
porem et subporem simul nisi mar
seu absentari a monastio q eis sine
magna causa non liceat ut alias
impediri eor officiu exerceat atq; or
fiat in ordine. donec curati fuerint
seu usq; ad ipor aduentu uel impe
dientu quod habuerint cesserit.

Item in omnibus *.liiii.*
ecclis et capellis celebretur una
missa ad minus quolibet die. in
quibus. vi. sunt duo psoni ul plu
res et in eisdem dicantur hore at

nomine omni die.

.lvii.

Item nullus induatur in fratrem nisi in capite ul' in domo. in qua. m. frs administris commorentur. & p' auctoritate uel ex eius mandato specialiter. & nisi sciat sufficienter legere & cantare. et examinetur fideliter p' duos sup' hoc deputandos cum p'ore claustrali nisi ex causa rationabili aliter aliter ordinaret qui sit induiti in capite anni istam religionem proficiantur ex parte in qua professione promittantur scilicet regule & de hoc fiat publicum statum instrumentum qd' de conuatis idem diximus statuendum p' quez annu' integrum in claustris monastij ul' domo in qua fuerunt recepti p' dca nouitici commorentur ante qm alibi transfundantur ut ibidem melius i regula & moribus informantur.

Item nulla domus

.lviii.

democps ul' laylina aliam seculari clero uel layco committatur si seais actum fuerit p' dnm auctoritate collatio non teneat. & ad generalem capi

tulum. si uero p[ro]p[ri]e p[re]ceptore aliquem
ad ip[s]um d[omi]ni altatem collatio perti-
neat illa uice. **.lviii.**

Ite statimur q[uo]d annis singulis fiat
in dicto monasterio capitulu[m] gene-
rale in festo ascensionis d[omi]ni. ad q[uo]d
p[re]ceptores om[n]is p[ri]ncipales per se
absq[ue] alia quacumq[ue] habeant co[m]petere
in si iustam causa[m] habeant quare
non possint p[er]sonaliter co[m]petere quo
casu p[ro]p[ri]etorem firmi dicti ord[is]
habente spele mandatu[m] p[ro]ponendi
dictam causa[m] et iudicandi in anima
ip[s]ius causa[m] huiusmodi esse uera[m]
ac approbandi om[n]ia que fiunt i[n] dicto
capitulo p[re]sentes et alia faciendi q[ui]
in p[re]missis face[re] si p[er]sonaliter int[er]fuerit
int[er]fere teneatur. et quicquid fiet aut
ordinabit[ur] p[ro] eos qui p[re]sentes fuerint
in dicto capitulo ualeant et plenam
firmitatem obtineant et in ip[s]o monas-
terio atq[ue] p[ro] totum ordinem uisita-
bilit[er] obstruatur. ac si p[ro] om[n]is p[re]cepto-
res et p[er]sonas ordinis firmi foret qui
uero non co[m]petuerit ut ut p[re]missis;

est paratorem non miserit dupli-
 expensar quas facit eundem redimendo
 aut stando in dno capitulo arbitrio
 diffinitor illius anni et conuertendi
 in expensis quas facerent qui presen-
 tes fuerint solueri teneatur quas
 si non soluerit infra duos menses
 post capitulum celebratum iuriam
 excois suam ipso facto. ana precepto-
 res aut qui distant a monasterio
 ultra. xv. dietas premissum statutum
 duximus moderandi quod solum
 detur in triennio teneant
 in dno capitulo personaliter compare
 et in alius duobus annis intermedium
 possint mitte paratorem cum po-
 testate premissa et sub penis superius
 expressatis.

Item preceptores omnes pre se uel p-
 paratores idoneos sicut premissum
 est singulis annis in uigilia ascen-
 tionis dñice apud dñm monasterium
 competens per generalis capitulo iubi cele-
 brando ne quod tractandis ibidem
 sit studis solatis et assiduis uacet

cum expeditionem eorum q. scilicet .ij. post
 p. d. festum ascensionis celebrata
 missa sollempnit. p. fratibus & leue
 factoribus defunctis recedere valeant
 & ex tunc p. hoc statutum licentiam
 habeant recedendi dum modo negocia
 que iam habent moram aplorem
 non requirant. & infirmis hospitali
 seu de responsionibus & tallis si tunc
 occurrat sint integralit. satisfacti.

Item generali durante .lxv.
 capitulo altas & pceptores huius qui
 iam habent tantummodo uacent nego
 cis nulla alia quomodolib. admissi
 sunt. Ita q. singulis diebus de mane
 & i. uespis congregent. per expeditione eorum
 que expedienda occurrunt. .lxvi.

Item antiqui statutum huius monast
 terii renouantes altas qui nunc est
 & eius successores annuatim pe
 tuo teneant omnibus pceptoribus
 ul. eorum paratoribus ad d. capi
 tulum uenientibus ac iporum famuli
 aribus panem & uinum de conventu
 & auentam p. equis iporum in inghia

31 18

ascensionis dñi ⁊ in ipso festo prandi-
um ministrare. *.lxiii.*

Item si alius visitare non possit
eligatur annuati uisitatores in
capitulo generali qui de statu bay-
luniarum bonorum mobilium ⁊ immobilium
redditorum ⁊ honorum ⁊ qualiter in eis
desuntur in diuinis ac statu preceptorum
in eis de generantur ⁊ super structonibus
eis faciendis iuxta qualitate temporum
personarum ⁊ locorum quibus ⁊ quod ha-
lebunt visitare sub presentia firmi
testium in quibus diligenter ⁊ sequenti
generali capitulo sub iuramento
referant ueritatem. *.lxiiii.*

Item retinentes antiquum statutum
istius monasterii statutum ⁊ ordina-
mus quod alius qui nunc est ⁊ pro tempore
fuerit non possit visitare laylunas
suas seu domos nisi semel tantum
in anno nisi causa rationabilis ui-
sitacionem requireret iterum ⁊ tunc
ex quo fines laylunie intrauerit
dietas omnes ⁊ iustas faciendo precep-
torum illius laylunie extra dominum

pqualiter dicta p suis sumptibus sexa-
 ginta solidos puoz tinouenciu uale-
 tes quq; florenos auri lvi ponderis
 sibi solvere & amministrare teneatur
 in pncipali uero dno laylme qua
 uisitauit pceptor p duos dies tantu
 de expensis necessariis punde teneat
 aut plus aut minus si & scdm quod
 qualitas negocij id ex potet ex pscet
 & etiam decem enoxionum nisi ex ca
 utili uel necessaria pluribus indige-
 rit inuino sic qtentis nec a suis sub-
 dictis aliqd extra ordinarie ul' alia
 de causa ratione uisitacionis pter pau-
 torem tonem debita pte ul' extor: que
 psumat uisitacionibus aut loco ab-
 tatis pundeatur scdm conditonem
 psonaz iusta distinctonem sup scripta.

Item statuimus q cum **h. v.**
 aliqua laylma uacauerit ul' cum dis-
 dnis alias uisitauit non possit super
 eam uicium contrahere ul' eam seu
 pceptorem futurum alias quomodo
 libet obligare nisi de consensu pcep-
 toris & totius capituli generalis n

prius p[ro]visum fuerit tali domini de pre-
ceptore & de eius consensu & totius ca-
pituli generalis.

.lxvi.

Item statuimus & ordinamus quod
preceptores in caplo generali in manu
altaris qui e[st] & p[ro]p[ri]e s[un]t teneatur
reddere sigillum & clauem domorum
suar[um] in signum obediencie tamen p[ro]pter
tarditorem altaris nulli p[re]ceptor[um] pos-
sit suam layluriam subtrahere uel
auferre nec sibi remouere nisi causa
aliam habuerit rationabile atq[ue] iusta.

Item statuimus & ordi

.lxvii.

namus q[uo]d altaris de certo exactionem col-
lectam seu talem non possit facere
nisi ex causa rationabili c[on]ter[is] appro-
bata p[er] omnes p[re]ceptores in sinu[m] con-
gregatos qui fuerint i[n] caplo generali.

Item statuimus q[uo]d si

.lxviii.

altaris mutet uel mutet fides de laylur-
ia ad layluriam post festu[m] omniu[m] sc[or]u[m]
q[uo]d p[er] illo anno mutauerit iudici p[er]
altarem aut p[re]ceptores de quor[um] lay-
luria mutauerit nec mutentur
nisi de capitulo ad capitulu[m] nisi ca[us]a

alia rationabili suaderet. **.Lxxvii.**

Item statuumus & ordinauimus q[uo]d
abbas seu p[re]ceptores generis aliqua
baylun[ie] seu p[ro]uincie uacante n[on]
possunt diuidere ul' unire in duas bay
lunas ul' plures sed baylunas seu
administratores cum uacauerint t[er]re
sue diuinitate qualibet o[mn]i p[ro]uincie
& exactione remota conferant & committant
p[ro]uincie p[ro]uincie & p[ro]fess[or] in religi
one sua infra sex menses a tempore
uacationis computandos quod si
fecerit & p[re]ceptores fuerint negligentes
uel conferant scient[er] non p[ro]fess[or]
& p[ro]uincie. eo ip[s]o conferendi potestas
deuoluatur ad abbatem. si uero ab
bas eo ip[s]o conferendi potestas deuoluat[ur]
ad cap[itu]lum generale alacritatis d[omi]ni
prime subsequentis. & ita in alijs
statutis conuenietur exp[re]sse. **.Lxxviii.**

Item abbas & sui successores nul
lum clericum seculare possunt p[re]bendam
in monastio ul' in uestris. **.Lxxix.**

Item q[uo]d p[ro]pter p[re]ceptor[um] absenciam
baylun[ie] faciant insp[er]ualibus &

temporalibus lesionem dispendium
 & iacturam statuimus q̄ singuli p̄p
 tores ordinis in suis iuribus faciunt
 residencia[m] p̄sonalem nec ab illis
 sine iusta causa qua[m] abbi exp̄mere
 teneant absentent & nisi eius hōc
 cia petita & obtenta qui uero residen
 ciam extra suam adu[m]stratōem
 fecerit sine iustam causam & iustona
 bili & licentia abbatis seu alius sup
 ioris sui petita & obtenta i[m]mediate
 fructuum & obiectōum sue adu[m]stra
 tōis que in sua adu[m]stratōe
 obuenient t̄p̄e sue absence ḡuten
 da in ope ecclie monastij p̄ abbatem
 sine iura p̄missu.

.LXXII.

Item statuimus q̄ abbas & quilibet
 p̄ceptor quolibet anno in capitulo
 generali de adu[m]stratōe sua tam
 de receptis qua[m] de residuo & maxime
 si & in quantum & in quibus sua a
 du[m]stratō fuerit obligati iustonez
 reddē teneatur & si ueritate sup̄ hoc
 non dixerit & sup̄ hoc plabiliter
 cōuincatur sup̄ iura in qua ueritate

LXX

non dixerit conuictenda in op^e ecclie &
al' ad arbitriū abbatis puniatur.

Item statuumus & **.lxviii.**
dioc^{es}ie papimus q^{uod} p^{re}ceptores nō
possunt dare nec uendere aliquo mō
alienare possessiones ad p^{re}ceptorias ip^sor^{um}
p^{er}tinentes sine abbatis licentia et cō-
uentus sp^{iritu}ali & aliis inuis sollempni-
tate fuerit sup^{er} quo & d^{omi}n^um p^{re}ceptores
legitime conuicti abbas procedat
contra eos legitime ad p^{ri}uatiōnem
beneficij & ad reuocatiōnem ad claustrū.

Item statuumus & **.lxviiii.**
dioc^{es}ie papimus & mandauimus q^{uod}
aliquis p^{re}ceptor auiscuq^{ue} cōditōis
sit non sit ausus cōtrahere mutui
nec obligare layliuam suā ultra
sumam uiginti librar^{um} auro nēc aur^{um}
p^{ro}uoz nisi p^{er} tallis suis & aliis ingē-
tib^{us} abbati exp^{re}ssis & p^{er} eum ei li-
cencia concessa p^{ri}uatis & donata
qui cōtrarium fecerit arbitrio abba-
tis grauit^{er} puniat^{ur} & ulterius si q^{ui}s
reptus fuerit qui mutui cōtraxit
& suam layliuam obligauerit ul^{ter}

37
20
ualorem medietatis fructuum sue
administrationis sine licentia abbatis
et totius capituli generalis per allate
sue administratione priari uolumus
et reuocari ad claustrum. .lxv.

Item statuimus quod nullus preceptor
possit nec sit ausus arendare seu ad
firmam dare domum suam aliam seculari
nec alii ultra tres annos sine abbatis
licentia aliter talis arendatio non
teneat et in contrarium facientes per
abbatem acius puniantur. .lxvi.

Item statuimus quod nullus preceptor
possit dare licentiam alii preceptoribus
domorum inferiorum eis subiectorum quod pos-
sunt residere alibi quam in domibus suis
nec mitti contra alium ultra summam
de preceptoribus superius expressam seu
suam in aliam modo alio obligare
quod si contrarium fecerint tam ipsi pre-
ceptores hoc facientes quam licentiam
super his concedentes per allatem ut
super dictum est de preceptoribus priuilegiis
libus sine uia puniantur. .lxvii.

Item statuimus quod si contingat

altatem ad domos ut luxurias mittere
 fratres claustrales preceptor ad annis
 domum mittent sine difficultate
 qual; ipm recipere teneatur nec
 ipm remittat ad monastium saltim
 usq; ad capitulum generale nisi licē
 cia prius habuerit ab altate si con
 tinuum fecerit in curat ex obicatio
 nis suam ip factu. caueat autem
 altas q; mittat fratres ad domos
 preceptor ultra numerum ordinatum
 alioquin expensas quas obuia;
 dia altatis preceptor faciet eidem
 preceptor solvere teneat. **lxviii.**

Item statuimus q; omis preceptores
 tam principales q; principales
 subiecti quoz domoz obuentores
 ultra centum florenos ascendit
 non habentes hospitale nec orato
 rium q; hospitale faciant in fixi
 annuam et infra alium annuam
 sequentem in hospitali uel alibi
 erigant oratorium et qui in pmiss
 sis negligens fuerit transacto dno
 tpe p absent reuert ad claustru.

39

Item statuimus q̄ in .**lxxviii.**
 omnibus domibus ordinis ubi erit
 ecclie sint fr̄s ordinis sacerdotes q̄
 dictis ecclis debeant fr̄e cum decen-
 tius sit q̄ fr̄s ordinis ibidem de ser-
 uant quam si p̄ alios dictis ecclis
 fuerit.

Item statuimus & ordinamus q̄
 abbas & p̄ceptores recipientes spo-
 lia p̄ceptor̄ defunctor̄ eccliarū sub-
 ditor̄ debita si qua sunt talis p̄cep-
 toris mortui seu in quibus domo
 seu baylia quam tenebat repert̄
 pro quibuscumq; debitis obligata
 soluer̄ & vinū & bladum necessa-
 ria in dicta domo seu baylia usq;
 ad nouos fructus ac sup̄ lectura
 siue quibus fratres ac familiares
 in tali domo comorantes comode
 mansuer̄ non possent aialia q̄
 aratura ac saumeros & aialia p̄
 negotis domus necessarios di-
 mittere teneantur. .**lxxvii.**

Item uolumus & ordinamus
 sequentes ordinationes antiq̄s

istius monastij q̄ parator fiat in a-
 ua romana p̄ abbatem & p̄ceptores
 de consensu conuētus & p̄ abbatem
 solum possit remoueri quociens s̄
 uidebitur expedire q̄ idem parator
 teneat inire in p̄sencia p̄d̄tor̄
 q̄ nō imp̄tabit p̄ se ul̄ p̄ alium
 aliqua que possent attahi seu fia-
 ribus aut p̄ceptoribus aut alian
 p̄d̄tor̄ p̄iudiciū aliquod generare.

Item statuimus q̄ **lxxxii.**
 p̄ceptores quoscūq; fides & alias p̄-
 sonas ordinis in suis delinquentes
 huiusmodi auctoritate statuti
 huiusmodi corrigē & punire iūq̄
 tamen eos teneantur suis superioribus
 puniendos.

Item in singulis generalibus capitulis
 ascensionis dñi p̄ceptores de fratribus
 uiuis & mortuis in suis laudibus
 memoriale mittāt ul̄ ap̄tēnt.

Item hospitalitas in **lxxxiii.**
 monastio ac membris obsequetur
 & maxie circa religiosos monastij
 & aliarū religionū & in monastio

pundatur in lectis et aliis necessariis
 religiosis istius monasterii et aliis
 religiosis ac ceteris hospitalibus per
 camerarium monasterii de locis tamen
 abbatis qui est et fuerit per tempore an
 abbati teneat reddere rationem et alias
 dicitur camerarium ab officio tamen
 re si et qui uoluerit amouere ualeat
 et loco illius alium ponere qui sibi
 placuerit et iustum fuerit expedire
 et ita in antiquis statutis istius mo
 nasterii continetur expresse. **.LXXXV.**

Item preceptores omnes convenientes
 ad capitulum generale in una et
 eadem domo simul comedant cibum
 et expensis ut melius cura expedi
 tionem negotiorum capituli generalis
 uacare ualeant et ut multe superflue
 per preceptores durante capitulo gene
 rali fieri consueverint intentur expresse.

Item cassamus et **.LXXXVI.**
 annullamus omnes ordinationes et
 statuta dicti monasterii in quantum
 premissis non obuiant possent in
 aliquo obuiare in quantum uero

pmissis non obuiant uel contra
 nantur eis non intendimus in a
 liquo derogare. tollimus tamen
 et amouemus omnes sententias
 excois et medici olim latis per
 quoscumque altates dei monasterii
 institutis uel ordinamentibus aut
 hris generalibus quibuscumque
 ad uitandum periculum animarum.

Item concedimus **- lxxvii.**
 statuimus et ordinamus quod dominus ab
 las qui nunc est et qui tempore fuerit
 possit absolueri pro se uel pro alium
 preceptores et fides a serena excoia
 tois pro nos in super scriptis statutis
 latis si et cum eas incurerint an
 satisfecerint et obedierint iuxta co
 tinentiam statutorum in quibus pre
 fate sunt continent. **- lxxviii.**

Item retinemus nobis potestate
 addendi et minuendi in premissis
 statutis et ea declarandi et alia de
 nouo constituendi et ordinandi si
 cut nobis iuxta potestate nobis
 tradita uidebitur expedire aliis

quibuscunq; medicinis q; in punc-
tis & circa premissa aliquid non
mutent seu sup eis dispenset
nisi put p nos superius e pmissu.

Quibus omnibus .
supra dca ibidem publice de nostro
mandato prohanem notarium
publicu infra scriptum lectis & pu-
blicatis dca dni altatis & conventus
pceptores pores diffinitores & frs
consencunt ipoz nomine discipate
uel casu contradicente saluo q; fi-
lohes de uallenamigio prior claustr
dicti monastij in quantum continent
dca statuta q; possit a suo prioratu
claustrali amoueri & q; sua libra
aliquo casu possit eidem diminui
seu subtrahi ab eodem no consencit.
Et fiat tertandus iuge celerari
dca monastij pceptor q; reuerse
p testatus fuit q; p dca statuta ipse
non assingatur subportare aliqua
houera que facere & subportare
non consuevit.

Dictus uero dnus petrus abbas

monasterii sancti antonii p̄dicti p̄tec-
tatu fuit q̄ statutis ip̄s de ip̄o ueni-
tōnem facientibus in quantum con-
tinent ip̄m ad supportandū onera
indebita ⁊ non cōsuetā p̄ eum suppo-
tari debere ⁊ in quantum possent ⁊
⁊ successoribus suis in futurū p̄ uolū-
tatem aliquod generare nō cōsentit.
sed de ip̄is non obseruandis fuit
ibidem p̄testatus nisi si ⁊ in quatuor
alias repretur attrictus. ⁊ nos nichil
hominis ordinamus statimuis
edidimus ⁊ renouamus sup̄ d̄tā sta-
tuta ⁊ p̄ut in eisdem continetur:

⁊ Iohanna uero sūm conuentualium
conuentus d̄i monastii p̄ceptor q̄
prior ⁊ diffinitor de quibus supra
fit mentio sunt hec. v. religiosi uiri
fr̄s ioh̄es de uallenamgio prior clau-
stialis p̄ceptor q̄ gracia napol. w̄bto
mancelli sacista p̄ceptor q̄ penia-
m. bertandus mitte celledanus q̄
p̄ceptor ut uentili. bartholomeus
de monte caluo sacista trate marie
p̄ceptor q̄ laudie. iacobus piscator

vraserius. vmbertus de latina carne
 ranns. iohes ouduicti sub camerari?
 petrus puchaudi cabicolus. and: cas
 blandeti infirmarius. petrus iohans
 mistalis pceptor q; almoneriarum.
 lautelinus conditi. gundo de ueraco.
 hugo de grassa auatus de uinays.
 iohes de moute clau. iacobus figerie.
 iohes gomardi auatus mille. vince
 aus iay. petrus de mauso. guillius
 de alta uilla. p. bernardi. ponaus
 de chalmo. glus bernardi pitauce
 rius. stephanus de sco germano.
 bernardus toncheti. p. iusi. petrus
 de borchamno. audubtus de quince
 no. amedeus uinay. ⁊ hugo auden
 chi canonicus conuenticuales dicti
 monastii ⁊ conuentum in eodem mo
 nastio p:esentialiter facientes et
 representantes ad somum maioris
 campane more solito in aula maiori
 hospicii altiacalis lavo capituli as
 signato. una cum dco dno abbate
 congregati p capitulando ⁊ capitulo
 generali. una cum infra scriptis

p̄ceptoribus ⁊ diffinitoribus q̄ ⁊ fin-
 tubus celebrando. nec non religiosi
 viri fr̄es. gl̄ius de willozello p̄or p̄oratus
 sancti antonii romane curie p̄ceptor
 q̄ claustr̄. p̄oratus de lesio v̄sp̄ame.
 iacobus inuere nauar̄ie. alamanus
 de murrasio alūme. gaudus de
 paruaico uapicor̄. guillus de f̄an-
 chele lemosic̄. gl̄ius de lesuria alle-
 tene. raymūidus or̄alita uorigia.
 amedeus de murrasio p̄st̄m. or̄ gen̄
 inuere t̄rec̄. andubertus de castro
 nouo massilien̄. domoz ⁊ baylinaz
 dicti ordinis p̄ceptores generales.
 et frater gaudus leofardi prior
 p̄oratus sancti metardi. ac etiam
 dicti p̄or claustr̄alis ⁊ sacrista d̄ci
 monasterii. ⁊ p̄or prioratus roma-
 ne curie. ac v̄sp̄ame. nauar̄ie. ua-
 pinc̄. elemenc̄ domoz p̄d̄tar
 p̄ceptores ante dicti diffinitores
 d̄ci capituli generalis quod in
 eodem monasterio presenc̄ialit̄
 celebratur.

Acta fuerunt hec in dicto monas-

47

aeno sancti antoni muenensis dy
 oecelis in aula maiori altualis loco
 capituli assignato. sub anno domini
 millesimo cclxvii. indictione. v.
 die. xii. iuris pontificatus sanctissi-
 mi in xpo patris. et dñi nostri dñi
 urhani diuina puidencia p̄q̄nti.
 anno quinto. presentibus uenerabi-
 libus et religiosis uiris dño aymaro
 de arcus canonicus ecclie giouaplitē.
 dño ioh̄e p̄legrii monacho pore
 de uonētans carpentē dyoecelis.
 baldwyno de uisel chico notario pu-
 blico haller statē dyoc̄ testibus ad
 p̄missa adhibitis uocatis et rogatis.

1367
12 Jun

Et ego iohannes guaridi de willef-
 sa cliaus cathalens dyoecelis
 publicis apostolica et imperiali auctori-
 tate notarius qui p̄dca statuta p̄t
 supius describuntur ibidem de man-
 dato dñi dñi p̄titoris publice legi. et
 oibus sup̄ditis p̄sens inffui. et te eis
 notari recepi una cum dicto baldui-
 no notario requisitus.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 20 horizontal lines.]

In capitula regule beati augu-
 stini seu aliq[ue] ex p[ar]te
 Patres sic d[omi]n[us] d[omi]n[us] regule.
 quia aduersarius iu-
 diabolus in ma in

qua sumus p[er]fectio[n]is & religionis
 nos diuersis & multis modis i[n]p[er]tat
 ut errare nos faciat. p[ro]pter hoc b[eat]us
 augustinus dat hanc nobis regulam
 hoc est forma[m] seu modum vite nos
 regendi & bene uiuendi.

Hec regula diuiditur in octo partes.
 in p[ri]ma ostenditur qualiter nos delem[us]
 h[ab]ere in claustr[o]. In sc[on]da qualiter in
 eccl[esi]a seu oratorio. In tertia qualiter in uictu
 & in refectorio. In quarta qualiter in ha-
 bitu. In quinta qualiter in aspectu. In vi.
 p[ro]uidetur bonis m[er]itis. In vii. p[ro]uidetur
 p[er]sonis. In viii. oratur deus ut donet
 nobis gra[ti]am seruandi eandem. Secunda ibi
 orationibus instate. Tertia ibi. carnem
 inu[er]sum. Quarta ibi. non sit notabilis
 hitus. Quinta ibi. oculi m[er]iti. Sexta ibi.
 quamq[ue]. Septima lauacrum. Octaua
 ibi. donet nobis.

Secunda pars regule habet tres ptes. In
 prima ponitur regula de unione & concor-
 dia. In secunda phibetur auaricia q̄ est
 uniu impedimentū pacis & docetur uolū-
 taria pauptas. In tertia phibetur sup-
 bia q̄ ē ali ud impedimentū concordie
 & docetur humilitas. 2^a ibi qui aliquid.
 3^a ibi nec erigat ceruicem.

cat) augustinus
 in hoc pmo caplo p̄t
 qm̄ q̄ docetur p̄mū
 q̄ uos i monasterio
 q̄stia exheretis uerā
 obediencia p̄cedo regle
 & quando p̄cepta hui
 Sedm̄ ē q̄ p̄mū p̄cep-
 tū regle ē caritatis
 filij q̄ it̄ uos nō sit
 diuisio affectu seu cor-
 dis s̄ uerū amor &
 unio mentis . om̄es
 deū sep̄ i corde ferē
 tes . en sup̄ oia diligi-
 tes . nichil ei amorē
 p̄ponētes . q̄ ad hoc est
 i unū congregati
 Tertiu ē q̄ it̄ uos nō
 sit diuisio uolūt / s̄ unū
 lone uolūtāt / uolūta-
 tem dei simul p̄quē-
 tes et facien / ac uia
 uolūtātē dei uolūtati et ordinaōi subiacē et uolēti p̄t qd̄ estis i unū congregati
 Quartū ē q̄ it̄ uos nō sit diuisio rerū seu bonorū nec real' n̄ verbal' s̄ oia sint cōia
 et i cōi ad op̄ necessitatē uictu & uelutē eiu' s̄ exēplo ap̄tōloy q̄ oia erūt cōia
 Cūtu ē q̄ de cōibz bonis nullū auctoritate p̄a aliqd̄ capiat . s̄ aq̄uocitō fiat dist-
 butō . & unūcuq̄ uictu et uelutē eti . nō equalit' s̄ p̄t eiu' q̄ necessitas exp̄sit
 p̄t legit' eē factū ep̄i ap̄loy quo dist'bu char' p̄t auq̄ op̄ eunt .

His p̄missis uenio ad p̄mum capitulu
regule hec sunt

Non senlor sicut augustinus en setuy
 p̄mmer chapitol uons dnet . v . en se
 nlanens . lo p̄mmer eyt que uons suis
 & guardis & metis en ouera los en seg-
 minens de seta regla & anfi el uos comiade.

En ap̄res que uons seys tuyt on mo-
 nester diu corage . soet assauer tous
 vnus en lona p̄ys & concordia . Tercie
 ment uons enlequet que uons nō ays
 pas p̄a uolūta ne corage p̄e mal q̄
 tous ays vna uolūta & un corage de
 dieu . am̄ar & f̄uir et non autie .

En cor mays que uons ne celes dire
 que uons ays uen p̄e mas tout cet

51

estre en comu. Et que don commu les
que est ordenas det a vn chascun donar
& destribuir son venue & son vestir.

En derrier dit que lon non vns det pas
donar ne destribuir tant a l'un come
a lautre quar vns non etes pas tons
duna qualita duna coplecion. li vn
an may's mestier que li autre. may's
a chascun lon det donar & destribuir
segon que il sont & alla necessita tant
solament.

Quar an si inuant li apotre segon q
on let au heure dous fas dous apotres.
soet assauer que tons lour tens erant
en comu & a chascun lour donauet lo
que lour eret lezoyn & de necessita.

La letre p los ioynes sedet ausi ordenar.
Ex sub audi que sequuntur sunt que
papius. So sunt les clofes q nous
comandous. ut obseruetis sub audi
uos constituti in monasterio. Per so q
vns qui estes ou monestier les guardis
& obseus. Primum ut sitetis unanimes
in domo. La pmyera clofa que vns deues
faire est que vns sey seys tous vns d'un

2
 3
 4
 5
 corage quar p lo sey estes vns assemblez
 & congregas ut sequitur. ppter quod con
 gregati estis in unum. Et sit nob' una
anima & unu cor in deo. Et no' seques
 pas vultu ppa vultu ne vtre co
 rage. mais ays tous ansemble vna
 uolunta & vn corage a dieu amare &
 seruire. Et non dicatis ipum aliquid.
Et non deues dire que vns ays ven
ipe. Sed sicut nobis omnia communa.
Mais tout set du comu. Et subaudi
 de quibus a ipito unu distribuatur
unuique vnu iutus & tegumentis.
 Et del comu sel qui sera ordenas done set
 a vn chacun son vieure & son uestir.
 segon qu'ores distribuon. Non distri
buatur omnibus equalit' quia non ua
letis equalit' omis. Non non det pas do
 nar tant a l'un come a l'autre. quar
 vns non estes pas d'una qualita. ly
 vn p'pnt mais en dinar & mais
 n'igier leur couent que aus autres.
Sed subaudi distribuatur p'p'is qui
buscunq' sicut opus fuit. Mais lon
 det donar tant solamenc so que fat le

53

soyn .achasam ⁊ que li est de necessita.
Sic enim legitur in actibus .apstolor.
Quar on let que li apstires. Quia illis
omnia erant communia. ⁊ distribuclant
unianq; sicut anq; opus erat. ⁊ uiant
 tout en comu ⁊ lou donauet .achaschun
 so que li feleyt selon

Et cyso est len tendument de cetuy cha
 pitol. Et quar nos no logardons pas len
 p:com dieu que nos doit la grace que
 setuy ⁊ los autres nous poyssom euar
 ala suacion de nostres .armes. *ma. n. p. ed*

Qui aliquid hēt. hic est scda pars. pme
 ptis in qua contra auariciam docet uolun
 tariam paupertatem. Et cōtinuat ad pce
 denca sic. uisum est in pcedenti capitlo
 quali in monastio omnes delectis esse
 unius .dini in pace sine aliquali dis
 cordia. S; quia ex cupiditate oritur
 discordia. hic docet uoluntaria paupertate.

Qui aliquid. Sanctus augusti
 nis hic dat. vi. dānmentā.
 Primum q' illi qui erant diuites uel
 habebant aliqua bona an ingressum

monasterij post ingressum illa nō retineant nec sibi appent. sed de sua uoluntate ea faciant communia seu in commune redigant.

Secundum ē q̄ illi qui erant paupes & nichil habebant ante ingressum post ingressum non appetant non desiderēt non querant ea que extra monasterium erant in seculo hēre nō potuerūt.

Tertium est q̄ nec tales qui intrant monasterium paupes & nichil hēntes hēant matiam & occasionem aliquid petendi uel querendi ipsis dentur & distribuuntur necessaria & secundū q̄ opus eis sūt. etiam si necessaria non poterant inuenire dum erant in seculo.

Quartum est q̄ ne tales paupes intrent religionem ea intentione ut ibidem hēant uictum & uestitū. sed potius ex deuotione. dixit q̄ felicitas & beatitudo religiosoz non consistit in uictu & uestitu tantum. Ideo non credant se esse felices & beatos quia inuenierit uictum & tegumentum

33
29
quales foris inuenire non potuerunt.
Et hic dicit usque ad usum. nec erigat
cervicem in qua est terra pars pnie
ptis ubi philetur supbia et docetur
humilitas nec erigant cervicem. hic

est quintum documentum. Et dicit quod ta-
les qui intraverunt pauperes et nichil
secum portantes non debent supbne
ne se extollere. quia sunt in societate
nobilium divitum et potentium ad quos
ante ingressum accedere non audent.

Sextum est quod pauperes monasterium
intrantes debent habere sursum cor
et tantum appetere et desiderare celestia
non querere honores divicias seu
terrena vana.

Et est ratio ne monasteria que sunt
utilia divitibus propter humilitatem
quam exercent bona sua honores et
terrena alia dimittendo incipiant
esse inutilia pauperibus dum ibidem
querunt quod divites dimittunt.

Et hic est intentio huius capituli.
Ita propter juvenes sic ordinatur. Illi
subaudi qui seclant aliquid in seculo

quando ingressi sunt monasterium uelint
 habere illud esse commune. Sil qui auant
aucuna cosa quant sunt intra au mo
nastier de bona uolunta la faysmut co
munna ⁊ lamectant eu commu. Sequitur
autē subaudi. illi qui non hēlmit non
querelant ea in monastio que nec po
tuerunt foris habere.

Totes vrs sil qui non auant ren. ou
 monestier non demandāt nec chr de
 uant so que de for ne pōant auer. Sed
 tamen tribuatur illud subaudi. q' est
 opus eoz infirmitati. Etiam si pūptas
eoz nec puō non potant inuenire ipā
necessaria quando erant foris. Mays
leur doneyton so q' leur fay resoyt
iasoseyt que leur poueta fut si grant
que de for lo monestier il ne puyssent
trouar leur necessita.

Tamen non putent se esse felices ideo
 quia inueniunt victum ⁊ tegumentum.
 tale subaudi quale foris inuenire no
 potuerunt. Totes feys ne auident pas q'
soent tenastus p so que il ait troua
menx leur uenue ⁊ leur uestir quil

37

8

non feysiant de for au legle

Sequitur Tunc erigant ceuicem ideo
tubaudi quia sciant eis ad quos acc-
dere non audeant fors. Et non se do-
 nent pas en queyl de so quil sont en
 la copagnia de se los .a uoy los caus il
 non osauant uenir quant il erant de
 fors ou monde. Sed heant cor sur sum
 et non querant terna uana. ne monastia
 mapunt esse utilia diuitibus non
 paupibus. si diuites humiliant illic et
 diuites paupes inflantur illic. Mas
 ayat tout lor cor en lour entenaon
 amont en la gloria de paradys et no pas
 en les choses ternaes et uanes p so q li
 monestier que sont utils au riches p
 so que il se humiliat tant quil laylon
 et no auant dous tens in deu honors de
 cetuy monde non pteleyt ven ou pou-
 res qui non demandon. si non honors
 tens et richesses en la religion

Et q: hec no suamus oremus deu et c.

fin. m. fine edomade.

Rorsus in hoc capitulo aug^{us}
 philet diuitibus religios

supbiam. Et contumaciter sit super philet
 supbia pauperibus religiosis & diuitibus
 Et continet tua documenta ut sequitur.

Primum est quod illi qui fuerunt diuites
 nobiles potentes honorabiles ante
 ingressum monasterii. postquam facti sunt
 religiosi non contempnant nec uilipendant
 pauperes religiosos qui ueniunt
 ex paupertate ad eorum societatem.

Secundum quod religiosi non supbiant
 nec glorientur quod uenerunt & processerunt
 ex parentibus nobilibus diuitibus
 & in dignitate constitutos. Sed potius gaudeant
 & glorientur quod propter deum facti
 pauperes pauperibus fratribus associantur.

Tertium quod religiosi non supbiant
 nec uane se extollant quod de bonis que
 habuerunt in seculo aliquid dederunt in com-
 munitate monasterii. Tales enim non magis
 debent supbire quod ea dant monasterio
 quam si existentes extra monasterium
 illis uterentur. Ita sic ordinatum.

Quartum etiam illi qui in delictis
 esse aliquid in seculo non habent fratres
 suos fastidio qui similes fratres ueniunt

59
ex pauptate ad illam sanctam societatem. Encores sil eycantem q̄ erant reputas poyssent quant erant ou mode non mepylessant pas leur finances qui sont uenit de pouueta en tal sancta compaignya.

Magis autem student gloriari non de dignitate parentum diuitum. s̄ de societate proprium suum.

10
 Mais de uont auer plus de pleyr & de gloria de la compaignya dous poures finances que de la dignita & de la poyssansa de lur parents. Nec ex tollantur si uite com̄ de suis facultatibus contulerunt aliquid. Et non se enyolesson pas se il hont dona auana chose de lur lens en comun. Nec supbiant de suis diuitis quia eas in monastio p̄cautur magis q̄ si fuerent eis in seculo. Et non se doneffont enqueyl pour so qui partout leur richesses au monestier plus q̄ se ne usauent au segle.

Et quia hoc non seruamus oremus deum & c̄.

fiia. n̄ij. prime edomade.

Alia quinque in hoc capitulo ostenditur quare religioso supbia sit vitanda et fugienda. Et continetur ad precedentia sit. super philetiur religiosus supbia. hic sequitur ratio.

Et continet. in. documenta. primum est quod peccata excoentur in malis opibus et ut mala petentur. Verbi gratia auaritia in furto rapina et usura. luxuria in adultio in celsu et raptu et c.

Secundum quod supbia est detestabilis crimen et peccatum ceteris nam non solum excoentur in malis opibus ut res in obedientia et contemptu. sed ut fiant et etiam bona opera prosequitur ut pote elemosinarum largitione paupertate voluntariam et alia opera virtutum ut peant.

Secundum est est. quod religiosi debent ideo fugere et cavere a supbia quod si in virtutibus et bonis opibus possit habere ipsa laudem illa bona opera facit esse nullius valoris seu utilitatis. quare nichil potest. religioso pauperem fieri et dare pauperibus. Cum anima sit vitiosa sit supbia: contempnendo pro bona que fuerat possidendo.

67

Quarto precepit q̄ uos religiosi resecati
 ⁊ dimissis auaricia ⁊ supbia ac alijs
 uicis in monastio uiuatis inuaniunt
 ⁊ cōcordit̄ sic est existatis ⁊ satis oīs
 uicis uoluntatis tunc in deo ⁊ cōcordes
 in bonis factis ⁊ moribus seu uicis
 uicis in domino. Quia sic faciendo. sic
 deus honoratur in templo ⁊ ecclesia
 ita ⁊ t̄ ipm̄ honoratis inuicē in uob
 cuius templū facti estis.

Interea sic ordinatur. quippe queq̄
iniquitas alia exortur in malis opibus
ut fiant mala opa. supbia uero incedat
bonis opibus etiam ut prant salicet bo-
na opa. Tunt h̄ pechie se cometont en
 males oīres ⁊ p̄ mal faire mas supbi
 se comet en males amires ⁊ eytan ben
 en bones p̄ so que les bones amires non
 uayl laut ren.

Et quid p̄dest disp̄gendo dare paupib̄
⁊ fieri paupem cum anima uisa effi-
atur supbioꝝ contemp̄uēdo diuitias q̄
fuerint possidendo. q̄i dicas nichil.

Non non p̄feytet ren deuenit poures et
 duar̄ io seu au paures p̄ dieu quant

onse donet uana gloria de so que lon
non fay conte de richesses per dieit.
Ergo unamini omnes unuere & coor-
diter & honorate inuicem deum in uob
anuis facta estis templa. Et p lo unue-
tuyt diua bona uolunta & diues bo-
nes manieres & en sy amiable vous
honoratis dieu en vous de cui vous ete
temple & el habitam en vous. hui regle.

fiia. V. p: me ed. Sa p: pncipal

Orationibus instate. hic ma
pit scda pars pncipalis hui
regule in qua ostenditur qualt religi
osi se debent here in ecclia & choro. ista
scda pars h't duas ptes. in pma pnt
qui & quando in ecclia agendum est.
in scda quomodo illud agendum est.
2^a ibi psalmis & ymnis & oronibus.

In hoc capitulo augustinus ostendit
quid in oratorio & qui faciendum est.
Et het duo d'anneta. pmiu est q reli
giosi int' sint & orent omnibus temporis
canonibus diurnis pnt & noturnis
a pncipio usq ad finem.

Secundum q ipsi in ecclia & choro teneat

63
 silentium semp ⁊ nichil aliud ibi agat
 nisi finium dei ⁊ orare. ratio est ne
 impedimento sunt aliis uolentibus ibid
 orare ⁊ extra p̄ter horas canonicas.

12
Via sic ordinatur. Iusta te omnibus
horis constitutis ⁊ temporibus. Scys ⁊ ores
 diei en totes les heures canonicas ⁊ p
 tout lo temps q̄ elles se diout.

13
 Sequitur nemo agat aliquid in ora
 torio ⁊ in ecclesia nisi supple oronem di
 cat ul' cantet. ad quos subaudi pagē
 dum factū est scilicet orōm ⁊ inde
 nomen accepit.

En le gleyse nequins non pleysset ni
 fasset ven. se non est ouirar ⁊ chantat
 a dieu sol p̄ lo eyt fayta. ⁊ sa pellet
 orator. Sequitur ratio ut si forte eciā
 aliqui uoluerint orare si eis uacat ex
horas canonicas illi subaudi qui puta
uerunt ibi agendum aliquid non sunt
impedimento eis. P̄ lo q̄ lon non desto
 ryset sellos que uodriant ouirar pa
 uentura eytamen de for apres o dnuat
 les heures canonicas.

finia. sexta. p̄me edumade.

Psalms in hoc capitulo ostendit
 qualiter seu quomodo sit orand.
 Et continuatur sic. sup dictum e quid
 et qui sit faciendum in ecclesia. hic ostendit
 modus et dicit q in cantu fuerit usus
 ecclesie. et het duo dicta usq ad uer sit.
Carnem in manu. **P**rimu est q ai oratis
 deum maxie in ymnis et psalmis la
 tratis cor ad ea que dicatis ita q illud
 quod pferatis ore exeat de corde.

Secundum e q non delectis cantare ni
 illud quod in libris ordinariis legatis
 esse cantand. **H**ic e dictu q no delectis
 cantare nisi scdm que in ordinario et
 scdm consuetudinem curie romane
 sunt cantanda. illa uero que no sunt
 notata delectis tamen dici in locis q
 non sunt cantanda. sed submissa uoce
 et modo solito dicenda.

Ita sic ordinatur. ann oratis deum
psalmis et ymnis. **H**ic quod pferatur
 in ore uletur in mente. Quat uos
pyes diei et dices los psalmes et los
ymnes esto q uos dices de la tochi
ays ilco.

Et nolite cantare nisi illud supple qd
 legitis esse cantandum in sub quod in
 libro uel ordinario. Quod autem non
 est scriptum ita ut cantetur non can-
 tetur. Sed supple modo scripto dicatur.
 Et non dantes pas se no so que eyt
 nota & script p cantat. Et so que non
 est nota ou escript p manueia que se
 deyt cantat non dantes pas may's
 ou dtes p lamaneia que lo comada
 & wns o mauda. **faa ps p: inapilis.**

Carnem uiuam. hic incipit tertia ps
 huius regule in qua ostendit qualiter
 uos delectis uos hie in iudic & refectio-
 rio. Et hie quinq; ptes. In pma pcept
 ieiunii & abstinentia. In secunda
 docet qualiter delectis esse in mensa. In
 tertia inuidia & murmuratione nes
 puenientes ex diuersitate refectorium
 remouet. In quarta docet qualiter
 infirmi inualescentes sunt refectu-
 2^a ibi. Cum accedatis ad mensam.
 Tercia ibi qui infirmi sunt. quarta
 ibi sane quemadmodum. quinta
 ibi am uires. & c.

7^m pulet uolup-
 tate & octui.

Carne uiam. hic augustinus dat duo
documenta. primum e q ienu
netis r abstineatis a potu r estis qtu
potitis absq; tamen pculo infirmita
tis seu dampno magno corpus.

Secundū est q si non potestis ieuina
re. tamen excepta hora extra horam
prandi abstineatis ab alimentis et
nichil sumatis nisi tpe infirmitatis
uel inegritudine.

Littera sic ordinatur.

16

Domate carnem uiam ieiunio
r abstinentia este r potus qtu
ualitudo pmissit. Clasites r restituyes
la cocupiscensi de la chert uotia per
fori de ieiunes r abstinentes de maiger
r de leure r tant coma vous pouris.
sens lo grant damage du cors r sen
en courir maladie.

quand qit aliquis non potest ie
iunare. Tamen non sumat aliquid
alimentoz extra horam prandi nisi
cum egrotat.

Quando aut aliquis non potest ie
iunare. Tamen non sumat aliquid
alimentoz extra horam prandi nisi
cum egrotat.

Et quant lo non pot ieiunare lo non
det ien iungier de fore hora de diuare

si non est quant lon est en malady
de tenus. **Sathato pme edouade.**

Quia acceditis ad mensam.
Hic est secunda pars huius
terme partis in qua docet augusti-
nus qualiter delectis esse in refecto-
rio seu in mensa. Et continuatiu-
sic usum est sup de abstinentia in
alio et potu religiosorum. hic ostenditur
quomodo ipsi se habere debent in mensa
et continet quatuor documenta.

Primum est quod quando estis in mensa et
refectorio fueritis et teneatis silentium.

Secundum est quod quando estis in mensa non
saporatis nec intendatis estis quas su-
mitis. sed attendite et sumite uerbum
dei quod uobis ex consuetudine legitur.
hec dixit usque ad usum qui in ista se.

Hic est tertia pars in qua reuertet
occasionem murmurandi et inu-
dendi sibi. Et dicit quod religiosus qui
in mundo uixit delicate quod non
possunt abstinere ut sumere gustos
alios et illos qui committunt dantur
in monasterio aliter delicate et sepius

si sum.

videatur in unctis q̄ communit̄ aliis
 nō debet h̄c esse graue nec reputari
 iustum illis q̄m ex lingua assue-
 tudine possit abstinere i grossos a-
 lio sumere ac religiois aspitatē putare.

Quartū est q̄ religiosi bone i fortis
 cōplectōis nō debent ymaginari nec
 putare illos qui p̄pter eorū debilem
 cōplectōnem sumunt alio deli-
 catiores q̄m communit̄ ipi p̄pter h̄c
 esse feliciores i magis tractos. Sed
 peius debent gaudere sibi q̄ deus
 dedit illis gr̄am q̄ possunt ferre et
 sustinere aspitatē religiois quam
 alii nō possunt. **H̄c sic ordinatur.**

18

Cum uos simple acceditis ad men-
 sam illud supple quod legitur uob
 eodm cōsuetudinem. audite sine
 tumultu et contentione donec
 surgatis inde.

Quant uous uenes a tralla oves
 sens contention. sens plar so que
 lom uous let segon costuma. etant
 quant uous satis attribla.

Nec sole fauces sumant uobis a

69
 vum. Et aures eximiat dei ubi.
Et non vous entendes pas tant sola
met en unigier mais p̄stas uoulties
ouuelles a oyr et de suer la parola de
dieu. Quia non ex solo pane uiuit
homo sed ex omni uerbo et c.

49
 Sequitur. Illi supple qui ex p̄stina
consuetudine sunt infirmi tinctant
aliter in uita. subaudi q̄ alii alius q̄s
alia consuetudo fecit fortiores non
debet esse molestum nec uideri
eis iniustum.

Nonon det pas grauar a cellos que
 de leur natura et de leur cōplecion
 poront uieure se gon les ordnâles
 de la religio. et non de uo pas reputat
 que ou leur fasset tort se ou fiares
 que se gon leur natura et cōplecion
 non porrant uieure lon donet de me
 lhors et plus de l'atays mardes que
 lon non fat al comun.

Uec putet illos feliciores quia illi
sumit illud supple quod ipsi non su
muunt. sed potius gratuletur sibi q̄
ualet et possit quod illi non ualet

Et non auidison plus que p'lo que on
 loit d'uet il seyant plus tenastius
 mas deuoit mieux d'uar se ioy
 et alegrius si qual il poyont un
 eix seruar la religion que li au
 tre. *Dynimca secunda.*

Et si eis. istud capitulum trac
 tat de materia precedenti. Et
 sic continuatur supra uisū est. qua
 liter fortes nō debent dolere si alit
 in uictū prouidetur debilibus qm
 commiter hic q' idō non debent
 conqueri nec uelle sicut illi accipere
 et habet duo documenta.

Primum q' religiosi frēs fortes et lo
 ue completōnis qui ex natura uel
 longa consuetudine possit apita
 tem sustinere religionis. q'ndō uidet
 q' alius qui uenit ex uita ex mundi
 delicatis datur aliquid in uictū uel
 mento uel opimēto quos eis non
 datur ne illud sit eis quare et ne
 reputent illud in uictū qm uis
 non possunt illi ferre laborem re
 ligiosis sicut ipi.

71

Quantum illi de uita sua seculari
 descendunt ad uitam religiosam
 nam de diuitibus facti sunt pauperes.
 de diuitibus facti sunt humiles. de uita
 delicata et uoluptatis ad uitam
 uenerunt. Et sic de similibus. ut ista
 pie consideratis illis delicatis qui non
 possunt uitam asperam quam non consue
 uerunt sustinere committantur.

Sed in est quod tales fortiores non debent
 uelle accipere illud nec tantum et
 quantum quod uidetur aut delicatioribus
 non enim delicatis et debiles quia eis plus
 aliis datur magis honorantur
 sed tollantur.

Et est incho ut uideatur de testabilis
 puritas in monasterio puerteretur.
 cum uita religiosorum. si in ibi ubi
 diuites quantum possunt laborant
 pauperes uellent esse delicati quod esset
 detestabile. **Uita sic ordinatur.**

Et si datur aliquid alimenter uesti-
mentorum opumetorum ne eis qui uenerunt
ad monasterium ex moribus delicato-
ribus quod non datur aliis foras

20

mbus. ideo felicioribus in supple quib'
non datur delectat cogitare quantum illi
de uita sua seculari descenderint ad ista
q' uis illi supple non potuerint pue
rire usq; ad singularitate aliorum
qui sunt corpore firmiores.

Et se lou donet a seix qui sont de ma
delica autres uandés autres uoltes
et autres choses que lou nō fait comu
ualuēt au religios al aaty lo non
donet pas en si nō deuont pas aue a
ual mas deuo pular que possā q
sil delica uō possant apfētar in an
uaylier comē il de tant ou de quant
de pleyar il sont las descendus. Et a
dunc lut ouuant compassion.

Nec omis delectat uelle accipe amplē
ideo supple q' uident paucos amplē
accipe non tantū simple accipiant
liat paupes qz lonorantur sed qz
tollerantur. Quare pūilitas de testan
du cōtingat ut fiat paupes delicat
in monastio ubi diuites quantū
possunt sunt laboriosi.

Cuius non deuont pas uoler tat pēdre

73

come lon ducet a auanis p supor tai
 & tolleat lour fingillita nō pas plour
 mais honoat p que quar autinmē
 lo en uendria una de testatia pūā
 ta que ou mouestier li poure de uē
 dunt d'licas quāt h uche a lour
 pōer pssout laborious. **hinc cōē**

S **anc.** hinc est quarta **edmonde.**
 pas huius tēe ptis ubi ostē
 ditur qualē infirmū qualescētēs sūt
 reficiendi & sic cōtinuatur uisum est
 sup q̄ fortes & laboriosi nō sūt delicti
 ut qui uenerunt ex moribus delictō
 ribus reficiendi. hinc ostenditur q̄
 infirmū in **distincte qualescētēs** **q̄ cōtinuati.**
 In hoc capitulo s̄ t̄ra dōmētā. **P**
 riuū est q̄ infirmū & egrotantes religi
 osi tēpore infirmitatis nō delect nec
 pssūt tantū accipere q̄ntum alij.
 Scdm est q̄ sic inegritudine consti
 tuti nimis accipiunt ne grauent
 ita post q̄ cōualescūt & recipiunt sa
 nitatem. sit sūt bonis cibis reficiend
 ut cibus recēnt. posito q̄ tales infirmū
 ueniūt ex hūilitate seculi p̄p̄tate.

74

Tenu q' sicut consuetudo inter delicatiores
 facit q' illi qui fuerunt in seculo di-
 uites alii tractentur & delicatius qm
 communis alii omnis ita in se imitas
 facit ut prius monalescentia alii
 et delicat' tractetur q' communis alii.
 & hoc dicit usq' ad uersum // **let**

Cum uires p'stinat. Ita sic ordinatur.

21 14 Sane. e. que ad modum egrotantes
hinc necesse accipere ut minus negauerit
ita ut post egrotudinem sunt tracta
dum sic ut citius recedatur eam
si uenit n' de humilima p'uptate
tang' cotulerit eis egrotud' recedat
 hoc quod anterior consuetudo contu-
 lit supple duritibus.

Toutes veys en si conient lon donet de
 necessita aut malades p'etit de sustan-
 cia p' lo quil no' s'ant graua p' trop
 mangier. Et en si quant il en come
 son agair. lu. lon det en tal maniere
 tractar quil s'ant plus tot gairis & fors.
 c'etan ten se il eitint uenus de la
 plus grant pourete dou monde
 car la fureh' maladie donet et fait

75

pueris aus pures an si comen la. col
nima donet aus riches lour stat
proueyre. Sequitur.

Sed cum uires. hic est quinta pars ^{ultima}
i qua philet uoluptate & occum.
& het. uis. dicta. **Q**uina est q post qm
infirmi sanitate & fortitudine presta
nam repauerunt debent redire ad p
ma uitam commune & consueta.

Secun q uita conis & alia e magis
decs religios qua uita delicata.

Tertiu e q si infirmu acceperit alios
delicatos ipse necessitate recuperata sa
nitate non debet illos accepe ad uolup
tatem & delectationem.

Quartu q illi qui magis de pnuunt
carne & pce uiuunt reputantur
i religione ditores. q melius est mo
dici egestatis ferre qm habundat
bere. **N**ia sic ordinatur.

Sed tu infirmu si ple repauerunt
uires plenas reddeant ad suam
consuetudine feliciorum. **M**ais
quant il souuut garis ieronelet
a lour pumeyu uia a colima

et plus lenastua.

Que sicutet consuetudo dicit famu
los dei tanto amplius quanto minus
indigent. Quia si seruitour de di
eu deuout mieux portar lasperita
de la religion tant coma il aint un
eux de necessita.

Ne iam uergetos uoluptas abi tene
at eos quos necessitas subaudi ci
bi leuauerat i firmos. P so quat il
sont gaus que de la delectation et uo
luta de las bonas uiandes que lom
hur adua puecra leur et que il
finstat no hur leuēt pscueuar en
la sca ma quil amant conuencie.

plus tous gari

Sequitur extinet suple religiosi di
tores illos qui sunt in sustancia pata
te fortiores. Et cui melius est minus
egere in modico quam plus heri.

Sil sont reputas plus riches en la reli
gion liqual sont pl' fort assoffrir ma
lause et la pena de la religio. Certes mi
eux e de suffrir un petit de uecra et de
malause p dieu q trop auer abii d'auisi
et a son playser uicrite. **aytis scilicet ed.**

40
77

Incapit. quarta. pars principalis.

Non sit hitus. Inc incipit q̄ta
pars i qua ostenditur q̄lit
uos delectis h̄ere in hitu. in hoc capitulo
tractat angustinus de hitu incessu
et aliis motibus religiosor ubi
ponit tria documenta.

Primum ē q̄ hitus uester sit tonest?
nō multū pulcer in colore. non in
mis longus non breuis iquāitate
nō p̄ciosus iqualitate. ideo dicit
nō sit notabilis. Et q̄ hitus nō or
nat religiosū. s̄ uirtutes i bonis mo
res. ideo nolite placē hōibus i pulcra
uestibus. sed in bonis moribus.

Secundū est q̄ delectis saltem esse duo
cū uaditis ad aliquem locū q̄
cūtes ambulantes unus cū
alio simul. Et cū ueniatis ad locū
destinatū simul stete.

Tertiuū est q̄ sicut estis facti ita in
cessu in statu i hitu i tu orit motu
uestro sitis sine aliqua replecione.

Uterū sic ordinatur.

Uterū hitus non sit notabilis. nec

23

78

affertentis placere simple hominibus
uestibus sed moribus.

Vouistes labis et uoluita non set pas
trop tel in trop paous. et no uouilis
que les gens preuaint pleytir en uou
stie tel habit, mais deues auer affec
aon et desir q les gens puant pleytir
en noustres bones manieres.

24
25

Quando pceditis simul ambulante cur
uenitis quo itis simul state.

Quat uous nris en auant luc alas
ausamble. quat uous sairs y qui
ou vous uohas alar non uous
partes dau samble.

26

Nichil fiat in maessu statu habitu
in omnibus motibus uestris quod
offendat aspectum cuiusq. sed qd
decat uestram sanctitatem.

En la lar en istar en labit en neu
gum moueimen uouste non falsis
ren que puyset a nequm de playre
et que uous seys repris mais de fay
de lo que sanctes per lones que uous
ctes de non fayre. **manu scilicet edmond.**

Incipit quinta pars pncipalis.

Oculi uiri. Inc incipit quinta pars regule in qua ostendit qualiter uos delectis hēre in aspectu. Et hēt duas ptes. In prima quomodo inolatut castitas ex aspectu mulier. In scda dicit. iiii. remedia cōtra impudicam aspectum. scda ibi. ii. putare debz.

Oculi. Inc capitulu hēt quoqz dicta. Primum est q aspiciendo mulieres sitis cauti ita ut non pntare. itis multū in aspiciendo nec firmetis oculos in aliquā muliere. quia ex aspectu plerumqz generatur concupiscentia mulierum.

Secundū est q concupiscere mulieres uel uelle ab eis amari et appeti est peccatum mortale.

Tertū est q appetitus seu concupiscentia mulierū est duplex quidam est tractus quādo solum in mente et corde desiderat et amatur femina. quidam est expressus quādo amor et affectus qui erant in mente et corde p aspectum ostendit et exprimitur.

Quartum est q quando mulier et

religiosus se uitate admittit adamat
 & aspectu mutuo amore & affectu cordis
 sibi met denunciant & ostendunt et in
 aspectu mutuo tali delectant amore religi
 osus huc faciens nec est castus mente
 nec corpore ut debet esse. Quia licet
 & actus corporalis non intenciat tamen
 ipa castitas de actibus a moribus fugit
 qz debet esse in oculis. sicut in aliis me
 bris. huc sit ordinatur.

Et si oculi mi iacant in aliqua fem
nam in nulla saltem femina figant
neqz eum phibentur feminas uide
quid pceditis. sed animosum est
appetere subaudi eas uel uelle ab
eis appeti. Quant uis alas lo non
uons est pas defendu de no regardar
les femes mes auar las illicitamē
e uuler esse amas telles est peches.
Et quar plo regart se geuere la con
cupiscencia quant uolis uiris vna
fema no uictes pas fort uultu uiri
cus ella uila regardas pas trop fort.
Nec concupiscencia femina: appetit
& appetit solo affectu tacito. sed affectu

et aspectu quoque. lo peche de concupiscencia
 et d'aver appetit et desirer fema ou vider
 etre desirer de ley non est pas solamen
 quant on ait en la mouir de la fema en
 lo cour de d'us mais itaten quant
 la mouir et la petit que on a de d'us ou
 cour lon moultart ou regart ardent.

Et fratres oculos impudicos nec per non
non dicatis uos licet animos pudicos
quia oculus impudicus est impudi
ci cordis

28

Se vous a ves lo v'yr couertous et
 luxurios non dites pas que vous seys
 pur et casto de d'us lo cour. quar li
 vylz sont message du cour. Et so que
 est de d'us lo cour li vylz moultou
 et demiaont p que la impudicia que est
 aus eux fait du cour.

Et cum corda inuituo aspectu inuiciat
se inuicem sibi uet eam in lingua ta
cente impudica et delectantur audire
adulterio secundum concupiscencia carnis
in castitas fugit de moribus et actibus
eam in corpore uis uis ad inuici
ta uiolatione.

Et quant deux samont et lun en
 uoirt a lautre & deuiet vns lu
 xurions regard sen lal que lun
 amet & desuet lautre de cour. et en
 regardent lun lautre il prenont
 plaisir & delectation segont la con
 cupiscencia de la cher posant quil
 nou se plant in ayant compaignie
 encaurable corporal. & lun & lautre
 au perdu castite. *Joins scilicet edonia*

Nec putare debent. *de.*
 hic incipit. 2^a pars huius
 quinte ptis in qua ponitur reme
 dia ad cauendu petulantia oculor.
 Et sic cotinuat. sup phibitum
 est figere oculum in aliquam mu
 lierem. hic sequitur remedia ad
 abstinentium phibitoria.

Nec putare. in hoc capitulo ponit
 duo remedia. scilicet timor hominum. et
 timor dei. Et hinc tua documenta.
 Primum est quod qui figit oculum in
 mulierem vel illius in se diligit fixum.
 Ad hoc ut abstineat ab hoc peccato
 & repinat unum debet cogitare quod

83

videtur ab aliquo. quare certe videtur
et a quibus non arbitantur. Timeat
ergo ab illis redargui. diffamari et
accusari et abstinere a prohibitis.

Secundum est quod licet a nemine videatur
talis debet cogitare quod a deo videtur
qui etiam videt in abscondito quod vis
cum in continentia non punitur
non est putandus propter hoc non videtur.
nam sicut deus sapientissimus est
ita et patientissimus.

Tertium est quod debetis timere displice-
re deo qui omnia videt et peccata
punit. Et ideo ab aspectu illicito et
impudico abstinete. quia deus ab ipso
natur. illum qui despicit oculum et
talis deo displicet. Via sic ordinatur.

Ille simple qui figit oculum in femi-
nam et illius. scilicet femine diligit fixum.
scilicet oculum in se ipso nec pro non debet
putare se non videri ab aliis. cum
fecerit hoc. videtur omnino et a quibus
non arbitantur se videri.

Cil qui metunt leur regard en femmes
ples amar illicitament et ont playeur

ou regard d'una fema de uont ayntat quat
il fait vso que ou les rey quer artes
tal les regardet de que il; nō audent pas.

Et si lateat et a nemine hominum
uideatur quid faciat de inspectore de sup
illo que nichil potest latere. an putat
us est non uidei. ideo q; quanto sa
pienans. uidet tanto pacienans.

O: seit en un huc abscondi que ne
quin non lo reyet que fera de dieu. a
air on non puet ren ascondre non au
das pas que dieu non o ueyet parlo
quar on suffert quar tant el on reyer
reyt plus saigenient estant plus el
ou suffert plus pacement.

Ergo un sanctus timeat displicere
illi. s. deo ne putet non. ut non uelit
male placere femine. cogitet illi uidei
omnia ne putet non ut non uelit male
uidei femine. namq; in causa hac
tanto illius. s. dei est commendandus.
ibi subaudi. ubi est scriptum de figes
caulum est abhominatio deo.

Per que vus vus religionis doterlet
desplaire pso que non vuhlet plaire

44
85
en mal & en pechie a la fema cogiter set
que dieu veit tout pso que nō vultet
mal & ppechie regarder fema ou estre
regardés de ley. Et tal cas nous comā
di li escriptum auer pour quāt dit
que qui fermet son regard en fema
est ablonnuables a dieu. **venis se-**

Quando ergo. in hoc capitulo
punitur tenū remediū ad
reprimendum libidinosum aspectum
& continentur sic. sup dictū est quo
modo timor hominū & dei debent retin
ere hominem a figendo oculos i aliqua
femina. hic dī quod fratna inuincio
adh eam prodest.

Quando ergo. hī sūt duo documenta.
Primum est q̄ q̄i estis simul in ecclesia
uel ubiamq; femine sūt unusquisq;
custodiat castitatem & pudiciā alius.
& licet unā custodia non sit sufficiens
sine gratia dei deus qui habitat in uobis
isto modo custodiet uos ex uobis.

Secundum est q̄ si uideritis alterum
ur̄m figere oculum in aliqua femina;

et in eius aspectu delectari statim ad
monete eum ut desistat ab illo peccato
et corrigat se. **V**ia sic ordinatur.

29

Ergo quoniam estis simul in ecclesia et ubi
cumque sunt femine custodite invicem
pudicitiam vestram. enim deus qui ha-
bitat in vobis custodiet vos etiam
ex vobis istomodo. Quant vobis estes
en leglise ou en autre part ou sont
les femes gardas la castite et la mun-
dicia ensamble lun de lautre. Et
diem qui hitez en vous en ceste
maniere de vous mesmes vous gardera.

30

Et si autem vis hanc petulantiam celi
de qua loquitur in aliquo vobis admo-
nente statim ne cepta persequantur sed
de proximo corrigantur.

Et se vous voyes que aucun de vous
regardet fort et par concupiscencia et li
fait regard d'amour amonetes luy
tantost que non ou fassent plus q'il
tost se emendet et se corrigeset et par
ce que lo peche de luxuria que el a com-
mencie a faire par faux et par mal regard
non vieuquet a perfection.

87
45
Sabbati scđe eodmad.

Sicut autem. in hoc capitulo ponit
quartū remediū. et cōtinuat
sic ut sum est sup̄ q̄ facta ad monitō
ualet ad reputandū alptum illiatū
hic dicit q̄ ad hoc prodest denūciatō
seu reuelatio criminis.

In isto capitulo ponitur. nisi. doctine
ta. Primum est q̄ quicumq̄ v̄m̄ inue
nerit aliquē religiosum seu fr̄em
sūū post ad monitionē sibi factam
ut a peccato desisteret in p̄ccō p̄seue
rare et cōtinuare iterū in aliqua mul
liera fige hoc in capitulo sup̄iori
p̄tibus omnibus denūciat et reuelet.

Secundū est q̄ ante hanc denūciatōem
cruentis cruentis seu peccatum de mō
stretur unū uel duobus fr̄ibus ut
cruentis si opus sit possit p̄ duos ul'
p̄ tres plari et cōiunctis debite puniri.

Tertium ē q̄ denūcians non delect
p̄pter hanc denūciatōem se reputare
uel iudicare malivolū uel inim
am denūcianti.

Quartū est q̄ quicumq̄ v̄m̄

promittit sibi suum peccare tacendo que
potest corrigere de minando et de monstra
do princeps et reus est peccati illius. Ita
sic ordinatur:

31
Si autem iudicatis eum post adinomi
nationem face id ipsum. s. quod super dictum
est iterum uel alio quoque die quicquam
potuerit nuere hinc iam uelud uil
neratum sanandum. prodat. Et
apud so quel ea ceteris adinuetas
cel qui lo trouera autem seys ou autie
iour regardant vna fema p amoz
illata et faylant so que a vta p hibi
de sus. ou descelet ou denitaclet ou
maior en sui coment uastia pour
Camen prius de monstra gaur.
dum est supple et alti fu. s. uel tercio.
s. fu ut possit comitti ore duorum
uel trium et colereu feritate appetenti.

Totes fois on ou deyt pmerement
monstrar a un o a deux p so que cel ou
uea uet que on lo pusses conuincet
et prouar par la loichi de deux ou de
treys gaires et chastier ensui come
saper tiert de rigour.

46
89
32

Nec iudicatis uos esse inuololos
qui iudicatis lex. Et non uous iugies
pns estis inuolollas par lo quar uous
mōtias lo pechie de susdit.

Quippe non estis inuocentes magis
si tacendo punitis pne frs vestros
quod iudicando potestis corrigere.

Certes uous non estes pns inays
inuocens do pechie se uous celas lo
pechie en lo qual uous res par et
dampnar uostres frs dou qual uous
los pōres corrigir & faire emendar si
uous lou de celas & lo moustris.

Dñica terciē edomadē.

Si enim. in lex capitulo osten
ditur qd fr tenetur ex caritate
peccatum frs denunciare & modus de
nunciationis et punitionis. Et con
tinuatur sic supra pcepit post admo
nitionem denunciar amicum factus.
hic ostendit qd ad lex tenemur ex ca
ritate & daret modum denuncandi.

Si enim. lit. n. documē pcedendi.
ta. Primum est qd denunciare et de
mōstrare peccatum occultum factis

ne in illo peccat & dampnetur est opus pietatis & misericordie & illud celare est crudelitas q̄ platur p̄ simile sicut enim vulnus corporis suis q̄ non vult sciri timens remediū seu membri abstitionem misericorditer iudicat & crudeliter taceatur ita ut vulnus peccati in aīa suis cum illud sit gūlus & picib̄ suis q̄ vulnus corporis.

Secūm est q̄ ante q̄ demōstratur illis p̄ quos cōuicendus est si negauerit ammen p̄s ip̄sō seu prior̄ demōstratur. Et tunc prior̄ seu prepositus si denūciatur ammen ultro confiteatur occulte & misereatur eum corrigat ne ip̄ius ammen publicetur & aliis notū

Tercium est q̄ si denūciat fiat. nolit ammen lib̄ ip̄sō seu prior̄ confiteri tunc adhibeantur contra eum duo ul' tres testes p̄ quos etiam coram omnibus cōuicatur & cōuictus p̄uicatur secundum quod iudebit ip̄sō seu prior̄.

Quartum est q̄ si cōuictus nō uelit ferre penitenciam seu emendam a

47
97
p[re]posito seu priore statutam & ordina-
tam talis eiciatur de monastio et
sic fiet misericordit[er] ne ex suo crimine
alios mificat & plurimos perdat.

Littera sic ordinatur:

Enim si fater tuis h[ab]it uulnus in
corpore quod uelit occultari diu tunc
secum non siletur crudelit[er] a te & uidi-
cauetur misericordit[er]. Ergo tanto pot[er]
debes manifestare crimen supple ne
putrescat delictus in corde. Certes se-
con faires auuet una uaccin ou corps
& non la uoliet descelar p[er] pour que
ou ne la li taillas ou remedis. tu fa-
ries grant crudelita si tu ou sanies
& non ou disies & grant carita fays
si tu ou dis p[er] lo tant mais deues
manifestar & denūcier son pechie
p[er] lo quel non put resse ou pechie &
h[ic] remaing[er] uet & lo pechie se fasset
plus grant & prior de d[omi]ni lo con-

Sed si admonitus neglexit corrigi
prius delet p[re]posito o[mn]i uidi anteq[uam] alius
demonstratur p[er] quod est conuincend[us]
si negauit ne put ut forte correptus

secretus non possit innotescere ceteris.
 Mas apres que on a admoneste son
 frere en si coma est de sus dit & el non
 se vuelt emendar dauant que lo lon
 monstret aus autres p los qualz
 on on doit prouar on ou det motier
 au puost p lo que si p auentura lo
 puost lo pot secretament corriger li
 autre nō saichit ren de son pechie.

Autē si negauit tunc neganti etiam
coram omnibus adhibendi sunt alii
ut possit argui non ab uno teste sub
audi tui sed conuicti a duobus uel
tibus .i. testibus. Certes se el ou neet
 & dit quel non ou a fait adonques
 dauant tous ou li det auer lous auts
 que ou au veu par lo que on lo puist
 repreneue nō pas tant seulement
 dui mes tambien couencer par
 doux op turs gaires.

Conuictus uero debet subire uindicta
emendatoriam solum arbitrii iudicis
uel etiam p̄biteri ad cuius ptinet
dispensatorem. Et se el se laisset con
 uencer el det porter & suffrir la pena

48
93

et lementia la qual samblein bon au
puost ou a chappellā a any appartient
de la countee.

Quam si irascantur ferre coram si ipse
unde non abcessit videtur de uestra so
actate et ceteris. Ita non sit crudeliter sed
in misericordia ut patet plurimos gratiaque
peritiam. Et se ei non la vult suffire
et portat et tamen sel non sen uat
gitas lou for de uostre compaignie.
Et non fa pas ual fait in cruelment
mes bien et grant misericordia p so que
p son peche et sa moledencia el non
fallet perdre lous autres auoy qualz el
sart. **hinc tertia edomade.**

Et hic in hoc capitulo Augustinus
extendit ad alia peccata omnia
ut quod sup dixit de oculo non figendo.
Et continuatur sic visum est supra
q religiosus phibetur fige oculum
in aliquam mulierem. et si figat quali
est peccandum. hic dicit q idem suu
dum est in aliis peccatis.

Et hic istud capitulum habet duo do
ctrine. Primum est quod illud

quod supra dictum est de crulo non
 figedo. s. q. acatio ⁊ causa peccati lu-
 xurie philetur. Et si inueniat figes
 celum primo moneat ⁊ si non corrigat
 se demostretur primo iposito ⁊ alius duob'
 uel tribus ⁊ si ueget fecisse conuicatur
 ⁊ conuictus iudicetur ⁊ inoleadiens fer-
 re iudicium piciatur extra monaste-
 rium. omnia ista euanda diligenter
 ⁊ fidelit in pccis ⁊ aliis criminibus ut
 qui deprelenderetur in illo moneatur
 demostretur conuicatur iudicetur ut
 supra dictum est.

Secundū est q. licet amore dilectionis
 ⁊ caritate debeamus fratribus nostris
 uiuam tū si quod sit in eo quia eū
 in fixit ⁊ quat delinuis labere odio.
 que pūicta delinuis euare ⁊ facere
 non ex odio in corde uel inuidia sed
 cum dilectione ⁊ amore psonae ⁊ odio
 peccati seu inuicior. **Itā sic ordinatur:**
 Et hoc quod dicitur de crulo nō figendo
 etiam obseruetur diligenter ⁊ fideliter
 in ceteris peccatis inueniendis phibitu-
 dis que cum dilectione hominum et

93

odis maior. Et sic que a ita dicit de no
firmar tuel en fema se obseruelet
diligement et fidelitiet en auer a
trouar et pphibit demoustrat quecet
et uigret et tainbien lous autres pe-
chies auoy la amour dous homes et
p maluoillate dous pechies. **Hic ma**

Qui pit sexta ps pncipal.
Cinq. hic incipit. vi. pars
huius regule in qua puidetur tuis
uris in monastio acquisitis. et lalet
iii. partes. In pma parte ostenditur
qualit pceditur contra illu qui aliqd
caulte recepit. In scia quid sit faciend
de uestibus. In tertia quid de opibus
uris. In qta de rebus donatis uobis.
Ia ibi uestes uias. tertia ibi ita sane.
quarta ibi consequens ergo est.

Quincq. istud capitulum hie duo
documenta. Prmu est q' recip hias
ul' aliquod munus caulte religioso e
magnum malum et peccatum. Et qui
hic malu fecerit si litere et in cotineta
afiteat peccatur ei et oretur pro eo.

Secundum est q' si religiosus repiat

96

seu deprehendatur aliquid occulte accipere
vel testes convicatur si neget puniat
gravius secundum arbitrium ipsorum vel
personam ad quem correctio spectat.

Uterum sic ordinetur.

35

Uterum quicumque fuerit progressus in tantum
malum ut accipiat litteras vel quodlibet iniurias
ab aliquo occulte si convictus sit ultio peccatur illi et
oretur pro eo si ante deprehendatur et convicatur
emendetur gravius secundum arbitrium ipsorum vel
ipsorum. **Quicumque de vobis autem vendit a facie
tantum quantum malum quod preinguet litteras
vel alicui domum de nequam secretum et occultum
si ei non confessus de bona voluntate non debet
pardonari et propter se non tenet pro
vobis vel alicui domum non se non
non prouelet contra se non debet comparari
et quicumque emendat a voluntate
domini prius vel alicuius alicuius
pertinet ad correctionem.**

Martis tene

Uterum **comade.**

Uterum. hic est secunda pars
huius sexte partis. in qua ostenditur

295

quid sciendum est de uestibus que dantur
 in monasterio. & sit duas ptes. In pma
 vult q' ponantur in comun. In scda
 ponit duo remedia contra contentiones.
 & murmurationes que oriuntur seu
 possunt oriri ex eaz distributione. scda
 ibi & si fieri potest. **Et** cotinuatim sic
 visum est supra q' malum est & p'iu
 religiosis aliquid recipere in amulo hic
 ostenditur subsequt' quid sciendum de
 his rebus quas recipimus p'ia monastio.
Et sit quatuor documenta p'mum e'
 q' uestes nras teneatis omis in uno loco
 comun & sub imo custode uel duobus
 uel tot qui possunt uestes suare et
 custodire ac exarte ne desinat a tinea.
Scdm est quod quicquid traduntur
 uobis uestes uel in peme ul' in estate
 non curetis nec faciatis v'm quod uel
 timentu uobis traditur an illud qd'
 possueritis in comun uel aliud quia
 ex hoc oriuntur contentiones de his ei
 esse contenti de quacumq' dum tamen
 prouideatur necessitati uestre & scdm
 quod opus est uobis.

Terminu est q quando ex h inter uos
 oriuntur contentiones et inuicem
 ones am aliquis coquerit detius
 accepisse q prius et quia non ita bene
 uestitur sicut alius frat tuc satote
 et agnosate q ex hie ornatum hitus
 mioris cordis qui hitus debet esse
 uirtutu p didistis. v. pacem bonitate
 humilitatem pacenciam et concordiam
 quia ex hitu corporis litigatis.

Quartu est q si multis omnino rea
 pere uestimentu quod p us p uen
 tis licet hie tollimus et uob placet
 tamen uestimenta uia p uite i loco
 comun et sub coibus custodibus ut
 ex hie quod p uitur in loco comun
 in credatis et scatis q ea que dant
 uobis ad usus p rios et n rios sit
 uia et no p ria. **V**ia sic ordinatur.

36

Beatis uestes uias in unum sub
uno custode uel duobus ul q tot
supple quod possunt suffice ad ex
cuandis eas .s. uestes ne ledant
a tinea. Venes et ayes ures uil
les totit en un lieu et legatit set

99

37

vn ou deux ou tant que pussent sus
fire a les suocpre & garder que les
artes non les daingant.

Et non pntur ad uos si potest fieri
quod in diuinitum pro congruetia
tempis pferatur uobis utrum unum
quisq; recipiat hoc quod de posterat
an aliud quod huerit alter diuini
tamen non negetur unumq; pnt
opus est auq;. Et si se pot faire a
vns non ayteinguet pas a cognoistre
i confider quina unum ou vns
apportet l'uert ou l'esteu se ou vns
abaillet la multa que uous auas
nus en comun ou cella que vn autre
hy amet nus quar quanta q ille
set mes que vns ayes so que vns
tesounguet & vns est necessita vns
dues eire content

Autem si oriuntur hinc ut nos
contentiones i murmuratōes & aliq;
conqueritur se accepisse detius q
huerit plus & se esse indignum
ex eo suple q non uestiant ita sicut
alius frater uestielatur nos qui

unigatis p hitu corpus plute hinc
quiti dicit uobis in illo intiore sco
habitu cordis.

Et se autie uous uassont qtençios
 z murmuracions z lun se uençret
 que lon non li pas baille la maille
 que el v auuet meys z l'autie dit
 que ou lo mespreset pso quel non
 est si bien uestit conia un auties
 fraies vous auties qui playdies
 pla maille z labit dou corps regardez
 z cognoisces que vous fait p amoi
 di so deduis au cor.

Tamen si infirmitas mia tollatur
ut recipiatis h quod posueritis
tu quod posueritis hete in unu lectu
sub cubus custodibus.

Contesteys si v:e fragilita est si
 grant que vous vuelles auer cela
 maille meysme q vous v auuas
 meys ou conuui. z non ou saiche
 via uolunta la maille que vous
 ayes pensee metes z la tenes en
 un luc auoy les auties de sous la
 garde du conuui.

Ita sane. hic est tertia pars. vi. huius
vi. ptis ubi tractatur qd faciendi
de operibus uestris.

Continuatutur sic uisum est supra
quid agendum est uobis de uestribus
que dantur in monasterio hic sub
sequenti tractat quid de operibus que
ibi deum facimus.

Et hinc tres ptes. in prima ponit duas
regulas. in scda ponit eam intencem.
in tertia commemorat utilitate inde
pervenire ut fuerit regule. scda ibi
caritas. tertia ibi r. idco.

Et hinc. iii. documenta. Primum est
q nullus religiosus sciens operi oportet
aliquid ad utilitate suam priam.
Sed in q religiosus omnia sua opera
faciat r. operetur ad utilitate comen
monastii r. cum maiori alacritate
r. diligencia q si ad utilitatem suam
priam quis operetur.

Vicaria sic ordinatur.

Sane ita ut nullus operetur sibi
aliquid sed omnia sua opera fiant i
unum maiori studio r. frequentiori

alacritate qui si fueris singulari propria.

Mas en tal maniere que nequins non ouiret a son profit mas tout fo que uous fairs faites au profit et a la utilita dou commun et de maiorre diligencia et plus allegement que se vns oucias a ure profit singular:

Mentur tercie edomade.

Caritas enim. in lxx capitulo ponitur inicio dictar reglar et continet tertium et quartum domine.

Tertium est q ratio quare nullus debet sibi opari e q caritas seu amor et dilectio que debet esse inter uos fiat omnia communia no querit aliquid p um sed comen utilitate pprie utilitati et nunq ppria communis bono.

Quartum est q qui maiorem cura et diligenciam ponit in re coi q in propria fiat se magis pfice et ueri q si i re ppria quare in omnibus quibus utimur ad necessitatem semp pfatis boni commune ex caritate et amore fiatna ut magis appetat caritas in uobis nam nra uobis transeunt

103

et caritas manet et permanet in eternum.

Item sic ordinatur:

Caritas enim sic intelligitur de qua
est scriptum quod non quit que sua sunt
quia contra ante ponit prius non propria
communi. **C**haritas et amor de la
qual lo est el script que non de mandet
ren. prius ne a la utilita sentent que
lo ten et la utilita communa met dunt
la propria utilita et non prius la propria
en ten comun.

Et ideo nominatis uos profice tanto am-
plius quanto cura uitas amplius rem
commune quod propriam uiam ut caritas
que permanet supereminet in omnibus
quibus necessitas transitoria utitur.

Et pro lo que charitas amor et dilection
appareisset entre uous sur toutes les
choses de que uous aues necessita
sachies que quant uous mays aues
plus quant cure en la chose communa
que en la prius de tant mays profetas
quar toutes les autres choses sen pas-
son et charita remant.

Jouis tunc edomate.

+

39

40

Consequens. hic ponitur
 quarta pars in qua ostendit
 quid agendum de rebus uobis donatis.
 Et continuatur sic uisum est supra
 q̄ opa m̄a debet esse in comunu p̄t̄
 caritatem. hic ostendit q̄ eadem ra-
 t̄e bona q̄ a p̄xis uis donantur uob̄
 debent in comunu poni.

Consequens est. hic capitulum h̄t̄ t̄a
 damenta. primum est q̄ illa que dant̄
 filio uel p̄nti religiosi p̄ suo usu & nec
 cessitate ut esset uestis ut simile a p̄e
 uel p̄xis aut alius non recipiantur ab illo
 occulte nec searte app̄ictur sibi.

Secundum q̄ tale datum a p̄e uel p̄xmo po-
 natur & h̄eatur in comunu cum aliis reb̄
 cōibus ut sit in potestate p̄positi tradere
 illud cui opus & n̄ce fuerit et non tantū
 illi cui datum fuit.

Tertium est q̄ religiosus qui celat et
 occultat rem sibi donatam nec ponit
 in comunu fur est & condemnari de
 crimine furta debet. It̄a sic ordinatur.

Ergo consequens est ut etiam cum quis
contulerit uel aliquam uestem sine

105

quodlibet aliud deputandum inter nōia
suos filius aut p̄tinentis ad se aliqua
uocitudine constitutis in monastio. non
accipiatu- amitte sed sit in potestate
ipoliti uel redactum in rem communi
preatur an fuerit necesse.

Et p̄ lo lo sen siech ten que etan ten quat
 auans aua dona ou una uaula ou aut
 chose a luis & a la necessita de son fil; ou
 de son parent lo qual est ou monestier
 que al non ou p̄nant pas en seart per
 appuer a sy mes ou mettant ou commin
 p̄ lo que set en la p̄yssaia du preuost
 de la lullier a cellui a au feua lesong.

Quos si aliquis celauit rem communi
cellatam sibi condempnet iudicio furti.

La close. Que si aucuns celeyset la clo
 sa commua la qualle ly a ita dona set
 condempnas coment larron

venens tercie edwmae.

In iudicium. In capitulum usq;
 ad iudicium. lauacrum. continuat
 ad precedencia sic supra usum est quod
 uestimenta unā debent teneri in comuni.
 hic ostendit quomodo debent unā teneri.

42

Et sic sunt duo documenta. Primum est
 quod uos non lauetis nec lauari faciatis
 uestimenta uestra sine licentia. Sive
 erunt lauentur a nobis sive a fullo-
 ribus hoc debet fieri secundum uoluntatem
 et ordinatum ipsorum seu priorum.

Secundum est quod uoluntas et appetitus
 nimis trahi inuidas uestes generat
 sordes seu peccatum in anima. Et ideo
 ne uirtute peccati inadiatis phibetur
 ut non secundum arbitrium ipsorum uel
 prioris lauetur. Ita sic ordinatur.

Indumenta uestra lauentur secundum ar-
bitrium ipsorum sive a uobis sive a
fulloibus ne nimis appetitus inuide
uestis contumalat sordes iniores anime.

Quant uous laueris ou fairs la-
 uer uestrs a celos qui les fa-
 uont lauar faites ou segont la uo-
 lunta et la ordinaua dou prior p co-
 que se uous ou faysias a uostre
 uolunta uous purrias prendre
 tant grant desir et plaisir en les
 telles inuides et nettes que par ce uos
 conuetras ordina et pechie de dius

^ uis uoluntate.
 sed secundum

en laime. **Inc. e. vii. pars pncipalis.**

Lauacium. Inc incipit. vii. pars in qua puidetur psonis nostris. Et continuatur sic supra puidetur est rebus inis. Inc puidetur psonis. Et lit iiii. ptes. In puma tractat de infirmis. In secunda de furtoribus. In tertia de pace et officiis In quarta de supioribus iuris. scda ibi. **Sue aute. tertia lites. qta ipuito.**

Lauacium. Hic est pma pars hui. vii. ptis ubi tractatur de infirmis. et lit. iij. ptes. Pmo puidetur infirmis. secundo in aliquibus creditur eis. tertio cura eoz conuittatur. Sa ibi de inq. tra ibi eguittatur.

Lauacium ht tra idarmenta. Pmi est qd illud qd est necessarium infirmis non de negetur eis quare lauacium corporis seu balneum si infirmitas h requirit concedatur eis.

Sedm est quod illud quod est necel-
larium infirmis ut pote lauacru
corporis fiat de consilio medicine et
sine iniuriam. Etiam si infirmus
nolit hoc facere papiat eidem ipolit?

ut eo uolente fiat quod pro sua salu
te faciendum est.

Tertium est qd si infirmus uelit sibi
fieri aliquid ut lauacrum & balneum.
& non est certum an illud sit eadem ex
pediens non creditur nec obediatur ei
quia aliqui illud quod placet & delectat
creditur pdesse & tamen illud nocet.

In sic ordinatur.

Lauacrum etiam corporis minime dene
gatur ad necessitatem infirmitatis agit

y
44

Non set pas de neces lo bann o lo lauar
do corps a un malade quat la uicita
de la maladie ou requiert.

fiat sine murmure & consilio medici
ne ita ut uolente ipso fiat quod
pro salute est faciendum & etiam si
uolit. Et se facit lo bann dou conseil
de mediana seus reane ou murmure
aon Et enuissin facit plo comendement
de son souuerain so que se det faire per
caintra eytamben si non ou uoliet
ou non li plait a faire.

Si autem uelit & forte non expedit no
obediatur sine cupiditati aliqui quod

delectat creditur p̄ccē eā si uocet.

Et se el uot ⁊ li plait faire aucunna
d'vsa pour la sainta ⁊ lo est d'vte si li
p̄fetaire ou non lon non det pas arre
m̄faire a son desir m̄ ala uolunta cō
plaire quar aucunna v̄s so qui plait
lon aude que p̄fetet ⁊ o not.

Sabbato tercie edomade.

Demq. in hoc capitulo est se-
cunda pars huius partis. i qua
tractatur de his in quibus obediendum
est infirmis. Et continuatur sic sup̄
iusum est q̄ uoluntati infirmorum
non creditur q̄ est dubium an expedi
at ei. hic ostendit in quibus creditur
⁊ in dubio an expediat quid agendum.

Demq. ⁊ h̄t quatuor documenta. P̄
m̄ est q̄ religiosi assentibus ⁊ dicen
tibus se leire ⁊ pati dolorem seu infir
mitatem in aliqua pte corporis si do
lor seu infirmitas talis sit latens ⁊
non appareat credendum est eis sine dubi

Secundū est q̄ si ad sanā tatione.
dum d̄m̄ dolorem seu infirmitate
religio cupiat ⁊ uelit sibi fieri ul' d̄m̄

aliquid & non certum an illud quod
petit & cupit p salute sibi expediat nō
statim sibi obediat ut sup: a dictū
sed heat sup hoc cōsiliū medica et se
cundum cōsiliū eius fiat.

Tertium ē q religiosus qui ppt necesse
sitatem infirmitatis ad balnea ul' ad
aliani causā h̄t nōce ire aliquo extra
monastium eat & uadat de licentia
loci h̄c est non solus sed ad minus
sunt duo uel tres.

Quartum est est q religiosus qui
h̄t ne ex necessitate extra monastium
qz delect ne am̄ ul' alius ut sup d̄m̄
est non uadat am̄ illo ai quo su
perior suus iusserit. **U**ia sic ordinat.

Demqz. famulo dei dicenti quid tibi
doleat si dolor est latens in corpore
credatur sine dubitatione. **M**as si
lo religiosus fuitour de dieu dit q̄
el a mal ou dolour en auaina pt
dou corps se lo mal non apparet
mas set de dins lo corps lon len det
ceyre a la simple pole seu lo que on
y fasset negum̄ d̄rupte.

^ alio
Nō illo q̄ quo uolu
erit ip̄e sed

Sed tamen si non est certum utrum
sanandum ex peccatis illi dolori illud
supple quod delectat medicis osculat.

Contesueys si non est cte que per
gaur cella dolori lo set expedient
ou fallet le song so en que y el piet
plavir et delectacion auer lon nayet
consol auoy lo miego.

Nec eant ad balnea sine quacunq;
fuit nare supple ne minus q; duo
ul' tres et ille qui lit necessitate euidi
aliquo non telet ne cum quibus
ne uoluerit sed ai quib' possit uisit.

45

46

Et si religiosi non aley sont pas
aux lants p necessita de mala die ou
autre pt ou it ayent necessita dalar
que il non seant a competuque au
manis de dix ou de treys. Et cel qui
a necessita dalar en aucun lieu
non il det pas alar auoy celos que el
wudray mes auoy celous que sou
maior comendera. **Dñica quarte**

Egotaucium edomade.
Ana. hic est tema ps Inuis
pnie partis in qua ana uisimoz

omittitur et sic continuatur usque
est super quod infirmus de infirmitate
creditur. hic infirmorum cura quittat.

Egotancium. in hoc capitulo usque ad
uersum sine autem ponit Augustinus
duo documenta. Primum est quod cura in
firmorum sine eorum qui fuerunt infirmum
ad reficiendum post infirmitatem sine
eorum qui laborant aut febribus uel alia
infirmitate quittatur et mitigatur
aliam qui de eis diligentem habeat
curam et sollicitudinem.

Secundum est quod ille cui egotancium
fuit cura commissa. in his que uidentur
necessaria infirmis recurrat ad cel
larium. et de cellario comunem petat
id quod erit opus cuiusque infirmo.

Littera sic ordinatur.

Cura egotancium sine reficiendo
post egotancium sine laborancium
aliqua in bellitate sine eam fe
bribus debet mitigari in aliam ut ip
petat de cellario illud supple quod pe
perit esse opus cuiusque.

In cura duorum malades ou seant de

celos que sont garis mas par la grant
 maladie que il out l'un oit de l'orsing
 de l'una refection ou scaut de felous qui
 sunt encores en aucune maladie ou
 ont fieures se det trullier et cometre
 a un auain p'lo que el de mande set de
 la cellaria so q' el veira que fera
 l'orsing a un d'elcain malade.

Sine aut. hic incipit. sa ps l'iu. vii.
 ptis in qua tractat de fuito:ib' et officia
 rnis. Et cotinuat' sic. sup' m'liu est
 qual' infirmit' sit p'ndendū. Si quia
 fuitores et officarij aliqui nolunt eis
 debite p'ndē ito c'ta h'c h' p'ndet.

Sine at. hic dat augustinus vni docu
 menti officarioz q' omis officarij et
 fuitores religiosoz sine sit cellarius
 sine custos uestimentoz sine custos
 libroz quilibz eoz i suo officio f'uat
 bono corde et leco f'ibus suis sine q'ela
 et sine unquam distribuatur nix suū
 officii illud qd' cuqz f'it erit opus.

In sic ordinatur.

Autē sine qui cellario sine qui uesti
 bus sine qui p'p'uitur codiabus

finant fibus suis sine murmur.

Et set ou sel qui est ordonas a donar lo
vure aux freres en sy coma lo cellarier
et lo courier ou set cel qui est ordonas
agarder les vailes ou cel qui est ord
nas agarder los livres chascuns fue set
de bona uolunta en son officia a sous
freres et non leur desplaise ny mur
murelent quat on lui de maidet so de
quep on a necessita mas de bon cou
et allegriet leur trullat so que leur
fa uerita chascun segun son officia.

Quine quarte edumade.

Codices. hoc capitulu sic con
tinuatur. sup p xime uisu
est q officarii de lent fure fibus sine
murmure hic ad remouenendu occasi
one murmuris et quele offendit quo
tpe tenetur et debeat fure et fit ora
uit libros et uestimenta. et hnt duo docu
menta usq ad iudicium litis.

Primu est q illa que certo tempore
ut caa so de lent peti et distribui ut
sunt codices seu libri qui caa tpe a pe
tendi sunt statuto tpe et lo petentia et

715

q̄ si non statuto t̄p̄e ul' h̄j sed extra
petunt' officarius qui ad talē distribu
tōem ordinatus ē nō tenetur nec de
bet dare seu distribuere ea.

Secūm est q' illa que ad petendū uel
distribuendū nō h̄nt statutu certū
tempus seu horā ut sūt uestimenta
& calciamenta q̄i fuerūt necessaria petē
da sūt q̄e officarij ad ea danda & distri
buenda ordinati petentib' dent sine
mora seu dilatione t̄nc q̄i fuerūt indi
gentibus s̄ib' nōcia. **I**n sic ordinatur:

b

49

Codices petatur singulis diebus cōa
h̄j qui petierit ex horā non accipiat.

In huius de legl̄is se demont de māder
clascam iour ā ctana hora a celuy qui
los gardet & qui lous demāder de for
la houm ordenave nō lous enua pas.

Uestimenta nō & calciamenta illi sup
ple s̄b quoz custodia sūt que p̄saurit
non differant dare q̄i fuerūt nōcia indi

50

Quas uales la uestimenta gentib'
& la calciamenta al qui les aut en gar
de les auallant aux pauves fr̄yres tan
tost que a leu seroit lesoung & il en

aiant necessitate seu nequima dilacione

Lites. Incipit tertia pars inuis fare. vii. ptis in qua tractat de pace et offensis et continet tres partes. In prima prohibet lites. In secunda ostendit quomodo debet fieri inter uos concordia. In tertia ponit unam exceptionem apud deos. scilicet ubi quicunque tertia ubi quoniam ait. Continuat sic ius est super quod futores et officarii debet fieri sibi sine querela et murmur. Et quod plerumque in ad iudicium totibus oriuntur lites et irae ideo subsequenter hic prohibentur.

Et sunt duo documenta. Primum est quod inter uos nullas habeatis lites ut iras et si contigerit illas uos habere incontinenti facite pacem et concordiam bonam.

Secundum est quod si ira de corde incontinenti non dimittit generat odium quod ira in uictoria et odium generat mortem eternam; quod scriptum est quod quod odit fratrem suum omnicida est. Quare si habeatis in uice lites ut non statim delictis facite pacem ne ira ardeat in odium et de leui anime fiat magni et anima efficiatur homicida et dampnet metum.

Littera sic ordinatur.

117

51

Vos simple aut nullas p non & vllas
 aut no leatis vllas. i. aliquas lites aut
 firmatis q̄ celerime ne put & no ut
na no ardeat in odii. & de festuca faciat
 tralem & faciat animā lūmā. Legi-
 tis em̄ sic qui odit firm suū omniata
 est. **O** vns nō avez entie vns nequ
 na novā in plavt in tenlon ou si vns
 laues tātuet pmetes fin & faytes pais
 pso que na & corvns nō ardeat en
 mal nouletū de na q̄ est pechie peat cō-
 ma pailli a cōpation de odi & mala vo-
 lūta & vns non fallis pechie de maluo
 lenti quāt a cōpation cōma vna trah;
 & facis larmie lūmāde quat em̄ si cō-
 ma vns lies en la samta escriptura
 qui vult mal a son faire est lūmāde.

n

Quarta quarta edomade.
Quamq; hic incipit scdā
 pars huius fac ptis in qua
 datur modus faciendi cōcordia inter
 vos. Et cōtinuatur sic insum ē sup̄
 q̄ si contingat vos hēre lites statim
 deletis hēre pacem & concordiam. hic s̄
 sequent̄ ostenditur quomodo delet fieri

uit uos pax et concordia. Et sic quinq;
 dicuntur. **P**rimu est q religiosus qui
 aliquo in aliu offendit uo statim et
 incontinenti satisfaciat offenso et ab eo
 ueniam postulet et offensus illico sine
 aliqua alteratōe peccat et eide dimittat.

Secundu q si uos inuice lesitis un⁹
 alter ad inuice unus ab alio petatis
 ueniam et inuice alter alti parcatis
 et offensam dimittatis.

Tertiu q uo delectis de offensis ueniam
 pete et offensam dimittere ut uirgum
 oronum accipiatis effectū quas q̄to
 tris magis cotinuas et assiduas et
 prop̄tas tato magis delectis hēre ma
 gis mundas et sanctas.

Quartu est q religiosus qui sepe irascit
 sed incontinenti petit et obtinet ueniam
 melior est illo qui iras et tande irascit
 et nunq̄ ul tardius uult ueniam petere.

Quintu e q ille qui nunq̄ uult
 pete ueniam de offensis uel non petit
 bono corde nichil pficit et nichil facit
 facit in monasterio sed ibi frustra
 eiam si non eiciatur quare aut

119

nobis abstinendum est a uerbis iniu-
riosis aut si ea ptulitis uos oportet
ueniam petere ut ex ore ex quo uel-
lit iniuria pro cedat et emenda seu
medicina. Uitera sic or dicitur.

Quia q̄ leserit aliquē quicio
uel maledico ul' eam animum
obiectū meminit anime quod fecit
q̄cuius satisfactorem et ille qui lesus
est dimittere sine deceptione.

Quia quies aia offendit auam p
iniurias ou maldit ou p amie que
h aia meys deusus record se h de demā-
der tantost et de aier memi a cellus q̄
el aia offendit et cel qui sem offendit
sem neguna altcaton h p dmet.

Si aut se leserit iniuce telebūt re-
laxare debita sibi iniuce ppter vras
orones quas utiq̄ delectis hie sciores
tanto q̄to lrtis tiebriores.

Mas si de vous l'un lautre ensam-
ble se sont offensus de dit et de pole
h uns alaautre se deuont ensamble
aiar pdon et se pdonar p amor de
mies diebons les qualz deuont estre

52

157

53

tant plus nettes & saintes quāt elles
sont plus continues & assiduas.

Est aut̄ melior qui q̄uis temptetur
sepe na tamen festinat impetire ut
ille supple au agnoscat se fecisse iniuriā
sibi dimittat q̄ qui irascitur tardius
& inclinat tardius ad ueniā petenda.

Et meillour est cel qui tort lo quel
se corrouille souēt tātot de mandet
pdon a celui au el cognoit auer offen
du que nō est cel q̄ atard se corrouillet
& non se pout se non len atard incli
nar ad mandat pdon & auer merci.

54

Qui autē niq̄ uult pte ueniā non
petit ex aīo ē in monastio sine causa
caā si nō piciatur inde. puidē pate uob
a iūbis diuoribus q̄ si fūnt emissa
ex ore uīo nō pigeat pferre medicamē
ta ex ip̄o ore uide fūnt uillueta.

55

Certes qui a offendu & non uoult ia
mays de mandet pdon ou non lo de
mandet de lon cour est de lades & sen
cause ou mouestier.

Et plo gaudes uous de due dures po
les ou inuitiousez. Et se uous les

127⁶²

ditēs non scēs p̄s p̄repsōis ac demāder
p̄don r̄ de la lochi de que uous auēz nactia
r̄ offendu vn autr de la lochi dne r̄ p̄fe
r̄ le remedi r̄ la emenda.

Queram q̄te edomade.

Quando autē. hic est tertia p̄s
huius ptis iqua p̄nt exceptō
a p̄e dicit. Et cōtinuat sic sup̄ uisū est
q̄ offendēs deb; ueniam p̄tē. hic sub seq̄nt
exapitur sup̄ior qui nō tenet ueniā p̄tē.
Et h̄t tua documēta. P̄mū est q̄ p̄posito
seu p̄ior uel sup̄ior si corrigendo corripiedō
uel disciplinando iūta dicit r̄ inuisa
sub dō dicit r̄ in hac excessit non p̄ter
it̄ tenetur seu deb; ueniam p̄tē a sub dō
ut sup̄ dictum est. Et est ratio ne p̄ter h̄
q̄ minus se humiliaret sub dicitus cū q̄tēp
nat r̄ regimē r̄ auctem suam despiciat.

Secūm est q̄ p̄positus r̄ sup̄ior eo casu hic
non tenetur p̄ter ueniam a sub dicitō
tenetur tamen ueniā p̄terre a deo qui
scit q̄ntum diligit sup̄ior cum quem
excessiue corrigit.

Tertium est q̄ amor r̄ dilectō que deb;
esse int̄ uos non delect esse carnalis h̄

est p[ro]p[ter] cognoscendum secretate ut tunc
qd alter ab alio fiat sed debet ee spual
hic est anima suis deb[et] diligi i deo p[ro]p[ter]
deum i non aliter. **H**ic sic exp[on]itur.

Loq[ue]r[is] superioribus.

56

Quando autem in moribus coherere
dis necessitas discipline compellit uos
dicere diua uia si etiam uos ipsi sentitis
excessisse modum non exigitur a uobis
et postuletis ueniam a subditis uobis
ne diuini suatur nimium humilitas
apud eos quos oportet esse subiectos
frangatur auiditas regendi.

Mas quant vous faites correction
de males manieres ou dauant mal
fait i p[ro] necessita de corrigir vous
fait dire p[ro]les dures et en ueritables
ytaulen se vous mesmes sentes
que vous aues fait excès en cella
correction p[ro] lo uous n[on] estes pas
pas tenuis de demander p[ro] don a v[ost]re
subiect qua si uous moustras
trop grant humilita enuers celes q
deuont estre subiectz ilz n[on] vous
plairant ieu i uoluptas i p[ro]xas

la aucte & la poyseuca de vie regnient.

Sed tamen uenia est petenda a dno
omnium qui uouit eam q̄ta leuiolē
aa diligatis eos. quos corripitis forte
plus iusto.

Mas vous deues demandas p̄ don
a dieu qui sort de q̄nte leuiolēca
vous amas celos que p̄ auentititā
uons corrigies mas que p̄ iuston.

Autē dilectō carnalis non debet esse
inter uos sed spiritualis.

Certes dilection carnal non det este
entre uous mes amoz spiritual.

Dominus quare edomade.
Reposito. hic incipit q̄ta ps
iniqua tractat de superioribus
uictus. & h̄t tres ptes. p̄mo ostendit
quibus debetur obediencia. sc̄d̄ quod
est officiu superior. tercio qual' debet
esse superior. ibi fa ut ergo. ibi sc̄a ip̄e uo.

Reposito. hic ostenditur quibus
debetur obediencia & continiatur
sic uisum est sup̄ q̄ superiores non
debent uenia petere a subditis si cor
rigendo que lesunt. hic subsequenti

ostenditur qui sunt illi.

Et sic duo argumenta. Primum est quod duobus estis modis estis subdca iposito seu potu et p[ro]bito. i. abbi qui lit et gerit curam omnium. Et ideo potu et abbi estote oledicentes tanqu[am] patri.

Secundum est quod tua ptinent ad officium ad officium ipositi papue. primum est ut faciat suam contenta in hac regula.

Secundum est ut si aliquid non fuit suatum de regula no negligatur sed faciat emendari et corrigat si pua deletur emenda ul' correctio. Tertium est quod si correctio ul' emenda cu[m] p[ro]bitu[m] p[ro]tanti no ptineat ad potem ut esset incautio ul' absoluto ab excoicatione tunc illud defense et reserue delet apud p[ro]bitu[m]. i. abbin cuius e apud uos maior aucta ut idem corrigi et emendari faciat.

F

57

Quarta sic ordinatur.

Mediatur iposito. i. potu tanqu[am] patri
multo magis p[ro]bito. i. abbi qui gerit
curam omnium uestrum.

Nulli dicere in romancio.

Seys oleyfens a vie puost conia a

125

vie pure. 7 maiorment a vie able; lo
qual est pastour 7 a la curia 7 adminic-
tracion de toutz uous autres.

Et ergo. hic est scilicet pars in qua
ostenditur quod sit officium superiorum.

Item sic ordinatur:

Et ut fuerit aucta ista. Et si quid
minus. i. non fuit fuerit no pteratur
negligent sed ut auctur emendandiu
q; corrigendi pertinebit papue ad po-
situm 7 suple ut quod modu ul iuris
excedit eius referat ad pbrim. i. altem
cuus auctas est maior apud vos.

58

59

Hec est dictu in romancio.

Pso que toutes les choses que conti-
nent en ceste regla se obseuet. 7 se
auant chose no se fuelet de ceta regla
pso que negligement no se passelet
lo apptin au pnost ou por de ou faire
obseuar 7 de corrigir 7 emendar pncipi-
ment. En cor mains lo quel non pot
corrigir ni faire emendar car no pnt
a luy tant grant correction el ou det ref-
ferir a lalle qui a la maior aucta et
pssana en ce uous autres.

Veneris quarte edomade.

Ite vero. hic est tertia pars prime
 ptis. iii. ptis. in qua ostenditur
 qualis debeat esse platus ut. et continetur
 sic. in sum est sup de officio plati et sup
 iorū. hic subsequenter ostendit qualis
 debeat esse.

Et continet tria documenta. Primum
 est qd platus nō sit supbus et nō repu-
 tet se felicem ideo qd h̄t in uos potesta-
 tem dominandi. Et quia est fuitor et
 minister. ut si finat et ministrat uobis
 in suo officio et caritate et dilectione ut uos
 deo lucrī faciat.

Secūm est quod debeat h̄ere. octo. condi-
 tiones. primo sit coram uobis supior
 et platus ut p̄t deum cuius uices ge-
 rit ab oibus honoretur. sit mitis in
 et infior seu humilimus oium coram
 deo p̄t dei timorem. sit sua uita sc̄a.
 et opa bona ut sit aliis in exemplum
 bonū. sit iustus ut corumpiat inquietos
 hoc ē supbos rebelles et delinquentes. sit
 misericors ut pusillanimes q̄s uidit
 esse timidos ad suportandi labores

ordines et p[ro]ficu[m] bona o[mn]ia conuoluet
 et quos uiderit esse infirmos ita ut non
 possint sustinere suscipiat et tolletet
 sit p[ro]uens ad om[n]es. sit breue morigiat
 seu disciplinatus et bona uoluntate
 non ut ypocrita disciplina imponat
 ut tuncat u[er]o. Et uelit seu appetat pl[ur]i
 amari a uobis q[uam] timeri licet sit nec
 cessarium ut u[er]o. C. q[uod] tuncat et ame
 tur. Et ut ista faciat cogitet semp[er] q[uod] pro
 uobis reddet deo rationem.

Tertium est q[uod] dicit p[ro] uobis deo reddere
 rationem dicitis p[ro] hoc magis eidem
 esse obedi[en]te et miseri sui q[uam] q[uo]nto est
 in law supiori tanto est in p[er]iculo maiori.

Item sic ordinatur:

Deus ipse qui p[ro]est uobis non extimet
se felice dominante p[ro]tate et seruiente
 Certes u[er]o p[re]lat[us] et maior caritate
 non au[er]set ius que el set tenatur
 p[ro] signourie en la poiss[er]e en que el
 est n[on] e[st] tenatur p[ro] uobis fuit et
 minister p[ro] carita et p[ro] amouir que
 uobis se[er]u[er]e saluas

Coram uobis sit p[ro]latus uobis ignore

60

611

coram deo sit substractus proibus uis
timore p̄trat se ip̄m exemplū bonoz
opz. cura om̄is. Corruptat iniquetos. Cō
solatur pusillanimes. Suscipiat infirmos
ne. pacens ad om̄is h̄eat disciplinam
h̄bens. ip̄ona metuedus. 7 q̄uis sit nec
cessariū utriūq. s. amari 7 timeri a b̄dis.
tamen appetat plus amari a uobis q̄ ti
meri cupiens semp se redditurū c̄ deo
rationem p̄ uobis.

Dauant vous el se det moutra p̄elat
 7 vous coma ou maior li de ues portat
 honoz dauant dieu el se det reputat lo
 menor de vous par tenor quel det auer
 de dieu. En uers tous el det donat exem
 ple de bones oues. chastet les disso
 lus 7 que sont de mala uia. Cōfortet
 les timers 7 los descōfortes. Tolleret
 7 cōportet lous fieroz 7 lous mala
 des. set pacent en uers tous. aiet de li
 bones maneres done set discipline a co
 que el set tenuis 7 dubtes. 7 ia set que
 el set de uerita q̄ el set tenuis 7 amas.
 Touterneys el det desirer estre pl̄ amas
 de vous que tenuis. 7 p̄cesset tout

laudetur xps quod ut sic faciatis deus
donet qz donu dei est non ut fin qui
no ex amore p ex timore legis sub
qua fut constituti pcepta obfuant sed
ut liberi qui ex amore x gra sub qua
fut constituti pcepta obfuant.

72

Secundum est q. iij. fut uob necessaria.
ad acquiendam di gratia qua medi
ante hec omnia obfuetis. pmo medicatio
qz heatis semp i memoria hanc regu
lam uideatis sicut in speculo quales
estis ne pobliuone aliqd negligatis.

Et ideo semel i septima legatur uob

Secundum est graz actio. c. qz de hns que
vbi fuatis x eu atis deo debitas gras
Terciu de peccatis grauo || reddatis.

71

c. qz de hns que non obfuaftis dolore
x cotuotionem heatis cu pposito in fi
tium emedandi x melius ea fuandi.

Quartum est de uota oio. c. qz oretu
assidue ut peccati uobis dimittat
x ne interruptionem inducamini.

Itera sic ordinatur.

65

Deus donet ut obseruet hec omnia
tamq amatores pulcritudinis spi

17131

ritualis flagrantis de bona conuersa
tionis et bono odore xpi non sicut lili
constituta sub lege sed sicut lili
constituti sub gratia.

Dieu vous doit obseruer toute
ces choses comme cel que amont
la verite spiruel. et come cel que ven
dunt bon frai de leur bona conuersa
on. et de la bona odour de ihu crist q
est en leur no pas comment serz que
sont constituis en gratia et en liberta.

72

Not autē possitis inspicere uos in lix
lilulo tanq̄ in speculo legatur uob
centel in septimana ne negligatis
aliquid p̄ obliuionem.

66

Et pro que uos p̄uysis uel re
en actin lilul coma en vii m̄ni
qual uos estes lo lon uos det
leure vna reys la septimana que
p̄ obliuions non lesis a obserua
ren que set escript.

Et ubi inueneritis uos facentes
ea que scripta sunt agite gratias a
dno laudatoꝝ omnium bonoꝝ. ubi
autem quacuq̄ uisū uidet aliqd

sibi de esse doleat de preterito caueat. de futuro orans ut debitum dimittatur. ei ⁊ non inducatur in temptacionem.

Et qui. **O**n vous voyes que vous faites lo que vci est escript rendez en graces onostre seignour qui donec tout lous lens. Et p qui out auans de vous veu uet que el auet faully avet dolour dou temps passe. ⁊ se gardet de faillir lo teps auentir en prierit dieu qui li p donec ses pechies ⁊ lo gard de cheyre en temptacion de le uentir.

Quod uobis concedere dignetur ipse qui regnat trinitus ⁊ unitus in secula benedictus. Amen.

133

Incipit ordo ad infantes lig-
nandos, quando fuerit hora
baptizandi ueniant ad eccliam in-
fantes simul cum eis q̄ eos suscep-
turi sunt, et ordinentur masculi
in dextera, et femine in sinistra.
Primum ante fores ecclie interroget
sacerdos hos qui tenent infantes,
Est homo ul' mulier. **R**espon-
deat. **Q** homo. **I**nterroget.
Quid uult fieri. **R**. xpianus
uult esse. **I**nterroget. **Q**uo
nomine uocabitur. **R**. Petrus.
Interroget. **Q**uete, qd petis. **R**.
Fidem. **I**nterroget. **Q**uides qd t̄ p̄
stabit. **R**. uitam eternam. **T**unc
sacerdos dicat. **H**ec est uita e-
terna ut cognoscas et credas unū
et uerum deum, et quē misit ih̄u
xp̄m filium eius, Qui cum patre et
sp̄u sancto uiuit et regnat deus per
oūnia secula seculoz. **A**me. **T**unc
sufflet in faciem eius flatu frigi-
do sacerdos tribus uicibz, et dicat. **S**up̄ utrū q̄
Eri sp̄s inunde ab eo, et da ho

nozem deo uiuo et uero. et da ho-
 nozem ihu xpo filio eius. et da lo-
 cum in eodem spiritu sancto pa-
 traelito. **Recede dyabole in noie**
sancte trinitatis ab hoc dei plasma-
te. Tunc faciat crucem sacerdos
de salina in fronte eius et in pectore.
et dicat. Quid uocaris? R. Pe-
trus. Sacerdos dicat. Petre. Sig
num sancte crucis in fronte tua
pono. Sig **num sci saluatoris**
domini nostri ihu xpi in pectus tuum pono.
Domine exaudi. Dominus uobiscum.
Ad cathecumnum. orem. oio.

si uirum

Omnis sempiternus deus pater
 domini nostri ihu xpi respicere dig-
 nare super hunc familiam tuam. **Re-**
quie ad rudimenta fidei uocare dig-
natus es. omnem cecitatem cordis
ab eo expelle. dirumppe omnes la-
queos sathane quibus fuerat col-
ligatus. aperi ei ianuam pietatis
tue. ut signo sapie tue iubutus
omni cupiditatum fetoribus careat.
et ad suauem odorem preceptorum

tuorum letus tibi in ecclesia tua deseruiat. et proficiat de die in diem ut idoneus efficiatur accedere ad gratiam baptismi tui percepta medicina. Per eundem dominum nostrum Iesum Christum filium tuum. Qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen. **Hic faciat crucem super caput eius dicens.**

Preces nostras. **Oremus.** oratio. Quis domine clementer exaudi et hunc electum tuum. **M.** crucis domine cuius impressione cum signamus uirtute custodi. ut magnitudinis glorie tue uisamenta seruans. per custodiam mandatorum ad regenerationis gratiam peruenire mereatur. **P.** eundem Christum. Amen.

Benedictio salis. **A**duertorum nostrum in nomine. **S**it nomen domini benedigne exaudi. **O**nis uobiscum.

Afforizo te creatura salis in nomine dei patris omnipotentis. et in caritate domini nostri Iesu Christi. et in uirtute spiritus sancti.

Deus qui humani generis ita es conditor. ut sis ecclesiam reformator. propiciare populis adoptiuis. et nouo testamento sobolem noue prolis adscribe. ut filii promissionis quod non potuerunt assequi per naturam. gaudeant se recepisse per gratiam. Per Christum dominum nostrum.

exorcizo te per deū ⁊ uiuū. per deū
 ⁊ uerū. per deū ⁊ sanctū. p deū ⁊
 qui ad tutelam humani generis pro-
 creauit. et poplo uenienti ad credu-
 litatem per seruos suos consecrari
 precepit. ut in nomine scē trinitatis
 efficiaris salutare sacramentū ad
 effugandū inimicū. p̄inde rogam⁹
 te dñe deus nr. ut hanc creaturā
 salis sanctificando ⁊ sanctifices.
 b̄ndicendo ⁊ benedicas. Et fiat
 om̄ibz accipientibz perfecta medi-
 cina. permanēs in uisceribz eoz
 in nomine dñi nr̄i ihu xpi. **Q** uen-
 turus est iudicare uiuos et mor.

Benedictio dei patris ⁊ om̄i-
 potentis. et ⁊ filij. et sp̄s
 ⁊ sancti. descendat et maneat sup
 hanc creaturam salis. Amen.
Deinde accipiat sacerdos de eodem
sale et ponat in ore infantis inter-
rogans nom̄ eius. Q uocaris.
R. Petrus. **Sacerdos dicat.** Pe-
 tre. Accipe sal sapientie. ut p̄iciat⁹
 sit tibi dñs. in uitam etnā. Amen.

Dñe exaudi. **D**ñs nobiscū. **O**rem⁹.

Deus patrū nrōꝝ. **D**eus **oro** **o**mnium
universe conditor veritatis
te supplices exoramus. ut hūc
famulū tuū. **Q**ui respicere dignis
picius. et hoc p̄mū pabulū salis
gustantem non diuicias esurire
permittas quo minus cybo exple
atur celesti. quatinus sit semper
dñe spū feruens. spe gaudens
tuo semper nōi seruiens. et perduc
eum ad noue regnacois lauacrū.
ut cum fidelibus tuis remissionū
tuarū eterna premia consequi
mereatur. **Per xp̄m. Hic faciat
crucem in fronte eius. dicens**

hauc orōnem. Oremus. orō. fr̄ mald;

Deus abraham. deus ysaac.
deus iacob. deus qui moyli
famulo tuo in monte h̄inari appa
ruisti. et filios isrl̄ de terra egypti
eduxisti. deputans eis angelum
pietatis tue qui custodiret eos
die ac nocte. te q̄s dñe ut unctere
digneris sc̄m anglm̄ tuū qui silr̄

custodiat hunc famulu tuu. **R.**
et perduc eum ad quam baptismi
tui. **Per xpm dnm nrm.** **Ad**

iuuacio sup masculos ul feminas

Ergo maledicte dyabole recog-
nosce sentenciam tuam, et
da honore deo uiuo et uero, et da ho-
norem ihu xpo filio eius, et spm
sancto paracrito, et recede ab hoc
famulo dei. **R.** quia istu sibi ds
et dñs nr ihus xpus ad sua scam
gram et benedictionem, fontemqz
baptismatis dono suo uocare digna-
tus est, et hoc signu sancte **†** crucis
quod nos fronti eius damus, tu
maledicte dyabole nuqm audeas
uiolare. **Per eum qui uentur.**

Itē sup masculos faciat crucē i fronte.

// fr mascul

Deus imortale **Q**uemus,
presidium oim postulantiu,
liberacio suppliciu, pax rogantiu,
uita credentiu, resurreccio mor-
tuoz, te inuoco dñe super hunc
famulu tuu. **R.** qui baptismi
tui donu petens eterna consequi

grām spūali regeñacione desideat.
 Accipe eum dñe . et quia dignatus
 es dicere . **P**etite et accipietis . que
 rite et inuenietis . pulsate et ape
 rietur uobis . petenti itaq; p̄uiū
 porrige . et ianuam paude pulsau
 ti . ut eternam celestis lauachri
 benedictionē consequutus p̄uilla
 tui muneris regna percipiat . **Ps. xp̄s**

Adiuuatio super masculos

fr̄ masculis

Audi maleditte sathana ad
 iuuatus per nom̄ eterni dei
 et saluatoris nostri ihu xp̄i filij
 eius cum tua uittus inuidia .
 tremens gemenus qz discede . nichil
 tibi sit cōmune cum seruo dei iam
 celestia cogitanti . renūciantī tibi
 ac seculo tuo et beate īmortalitati
 uittuū . **D**a igitur honore adue
 nienti spiritui sancto qui ex sūma
 celi arce descendens . perturlatis
 fraudibus tuis . diuino fonte pur
 gatum pectus . id est scificatum
 deo templū et habitacūm efficiat .
 ut ab om̄ibz penitus noxijs pre

Reg

territorum criminu libertus fuis
dei grās perheumpni deo referat sem-
per et benedicat **†** nomē eius scām
in scā seculoz. Amen. **Adiuuacio.**

Erigo maledicte dyabole. **Or**
supra. **Adiuuacio super masculos.**

si masculo

Rorizo te imunde spūs inōie
patris **†** et filij **†** et spūs
† sancti. ut excas et recedas ab
hoc famulo dei. **R.** ipē enī tibi
impeiat maledicte dampnate qui
pedibus super mare ambulauit. et
petio mergenti dexteram porrexit.

Adiuuacio. **E**rigo maledicte
ut s. **Hic faciat crucem super fe-**
minas in fronte dicēs hūc orōne.

si femina

Deus **†** celi. **Oramus.**
deus terre. deus angelorū.
deus archangeloz. deus ppharum.
deus mirim. deus confessorū. deus
uirginū. deus omn bene uiuentū.
deus cui omīs lingua confitet. et
omīe genu flectitur. celestiu terre-
strium et infernoz. te inuoco dñe
super hanc familiam tuam. **R.**

141

ut perducere eam digneris ad gratiam
baptismi tui. Per xpm. *Adiuvatio.*

*Argo maledicte. ut s. Item super
feminas faciat crucem in fronte dicens.*

fr femina **D**eus *Abraham. Tormus.*
Deus ysaac. deus iacob. deus

qui tribus isrl' de egyptiaca servitute
liberasti. et per moysen famulum tuum
de custodia mandatorum tuorum in de-
serto monuisti. et susanna de falso
crimine liberasti. te supplex deprecor
dne. ut liberes famulam tuam hanc.

R. et perducere eam digneris ad
gratiam baptismi tui. Per xpm.

*Argo maledicte dyabole. ut
sup. Adiuvatio super feminas.*

fr femina **E**xorcizo te imunde spiritus per
patrem *et* filium *et*
spiritum *sanctum*. ut ex eas et recedas
ab hac famula dei. *R.* ipse enim tibi
imperat maledicte dampnate qui
ceco nato oculos aperuit. et qua-
triduanum lazarium de monumento
suscitavit. *Argo maledicte dy-*
abole. ut sup. Scdm matheum.

oro
sequit' eterna ac nisi
i pluribus q'nis: - respit
ita
Tu dicit euang
u' credo u' pat
ur h' or' leg
vidz: l' gra
ac

In illo tēpore: loquente dño ihu
 ad patrem: dixit. **C**onfiteor
 tibi dñe pater celi et terre. q̄ abscon-
 diti hec a sapientibus et pruden-
 tibus: et reuelasti ea paruulis.
Ita pater: qm̄ sic fuit placitum
 ante te. **O**m̄ia in tradita sunt:
 a patre meo. **E**t nemo nouit fi-
 lium nisi pater: neq; patrem quis
 nouit nisi filius. et cui uoluerit
 filius reuelare. **V**enite ad me
 om̄es qui laboratis et honorati
 estis: et ego reficiam uos. **T**ol-
 lite iugum meū sup uos. et disci-
 te a me quia mitis sū et hūilis
 corde: et inuenietis requiem
 aīabus uestris. **I**ugū enī meū
 suauē est: et onus meū leue.
Benedictus **†** qui uenit: ī nōīe
 domini. **S**ymbolum ap̄torum.

Credo in deum patre om̄ipote-
 tem creatorē celi et terre.
 et c. **C**redo in sp̄m sc̄m. et
 c. **K**yrieleyson. **†** **C**hryseleyson.
Kyrieleyson. **ORATIO DñICA.**

143. 0

Pater noster. **E**t ne nos.
Sed libera. **S**aluum fac
 seruum tuum. **D**eus meus sperante
 in te. **M**itte ei dñe auxiliū de scō.
Et de syon tuere eum. **E**sto ei
 dñe turris fortitudis. **A** facie
 inimici. **N**ichil proficiat inimic⁹
 in eo. **E**t filius iniquitatis nō
 apponet nocere ei. **D**ñe exaudi.
Dominus nobiscum. **ORATIO.**
Eternam ac iustissimam
 pietatem tuam deprecor
 dñe sancte pater om̄ps eterne dñs
 luminis et ueritatis auctor super
 hunc familiā tuū. **R.** ut digue
 ris eum illūare lumine intelli
 gencie tue. munda eū et scāfica
R. da ei scienciam uerā. amen.
 ut dignus efficiatur accedere ad
 grām baptismi tui. amen. teneat
 firmam spem. amen. consiliū
 rectū. amen. doctrinā scām. am.
 ut aptus sit ad percipiendā grām
 baptismi tui. **Per dñm nr̄m ih̄s**
x. f. t. q. t. v. z. r. i. v. l. l. d. per.

omnia sc̄la sc̄loꝝ. Amen. **D**ñs uo-
 biscū. **B**enedictio dei patris om̄-
 potentis et filij et sp̄s sancti descen-
 dat et maneat super te, et angl's
 dñi bonus custodiat te semp. amen.

Ordo ad cathēzizandū infantēs
 postq̄m s̄mbolum et or̄nē dñicā
 dixerit. sacerdos faciat crucē in
 frontibus singuloꝝ. sacerdos te-
 nendo manū super capita eorū
 dicat hanc or̄nē. . . . or̄o.

Nec te latet sathana. **R**ite.
 imminere tibi penas. **R**ite.
 imminere tibi tormenta. **R**ite.
 imminere tibi diem iudicij. diem
 supplicij sempiterni. diem q̄ uen-
 turus est uelut cilianus ardens.
 in quo tibi atq; vniuersis anglis
 tuis eternus ueniet interitus.
Proinde dampnate atq; damp-
 nande. da honorē deo uiuo et ue-
 ro. da honorē ihu xp̄o filio eius
 et sp̄i sancto paraclito. in cui
 nomē atq; uirtute precipio tibi
 quicūq; es sp̄s imunde ut exeat

143 79
et recedas ab hoc famulo dei. **R.** que
hodie deus et dñs noster ihus xp̄us
ad suam sc̄am gr̄am et b̄ndictionem
fontem q̄; baptismatis dono suo uo
care dignatus est: ut fiat eius tem
plum per aquam regenerationis
in remissionē om̄ peccator̄. **In noīe**
euistē dñi nr̄i ihu xp̄i. Qui uen
turus est iudicare uiuos et mort̄.
Exuat̄ infans. Inde uo tangat
ei aures et nares, et dicat ad aue
dextram. **Quid uocaris.** **R.** Petrus.
Sacerdos dicat. Petre. Effeta qd̄
est aperire. **R.** Effeta. **Ad nares.**
In odorem suauitatis. **R.** Effeta.
Ad sinistram uero aurem. Tu
autem effugare dyabole appropin
quabit em̄ iudiciū dei. **R.** Effeta
Tunc faciat sacerdos signū crucis
cum pollice in fronte infantis, et in
pectore. **dicendo.** **A**ccipe signū
crucis xp̄i. tam in fronte qm̄ i corde.
Sume fidem celestium preceptor̄
Serua diuina precepta. Talem te
exhibe moribus: ut templum dei

146
Credo.

effici merearis. Qui cum patre et
spū sancto uiuit et regnat d's. p.
Postea introducat eum sacerdos in
ecclesiam tenendo dextram manū plū.

I credere in tem. // sic dicendo
plum dñi. ut habeas uitam
eternam. et uiuas in sc̄la sc̄loꝝ
amen. Deinde afferatur puer. et et portat

patrim eius tenentes eum super fon-
tes. dicat sacerdos. D's uocaris.
R. Petrus. Sacerdos dicat. pe-
tre. Abrenuncias sathane. R.

Abrenuncio. Et sacerdos. Et
om̄ibus pompis eius. R. Ab re-
nuncio. Item sacerdos. Et om̄ibz
operibus eius. R. Abrenūcio.

Tunc sacerdos faciat crucem cum
police de oleo sancto in pettoꝝ eius
et inter scapulas. interrogans
nomen eius. D's uocaris. R.
petrus. Sacerdos dicat. petre.

Et ego te lino oleo salutis
in xp̄o ihu dñs nostro. ut
habeas uitam eternam. et uiuas
in secula sc̄loꝝ. Amen. Tunc

147 75
sacerdos interroget nomen eius
dicendo sic. Quis uocaris? R.
Petrus. Sacerdos dicat. Petre.
Credis in deum patrem omnipoten-
tem creatorem celi et terre? R.
Credo. Et sacerdos. Credis et
in ihu xpm filium eius unicum
dum nr̄m natum et passum. R.
Credo. Item sacerdos. Credis
et in spm̄ sanctū sanctā eccliam
catholicam sanctorū cōmunionē
remissionē peccatorū. Carnis
resurrectionem uitam eternam.
Amen. R. Credo. Et sacerdos.
Quis uocaris? R. Petrus.
Sacerdos dicat. Petre. Quid
petis? R. Baptismum. Et sa-
cerdos. Quis uocaris? R. Petrus.
Sacerdos dicat. Petre. Vis
baptizari? R. Volo. Et sacerdos.
Quis uocaris? R. Petrus. Sa-
cerdos dicat. Petre. Vis bap-
tizari? R. Volo. Item sacerdos.
Quis uocaris? R. Petrus. Sa-
cerdos dicat. Petre. Vis bap-
tizari?

zari: *R. Volo.* Tunc sacerdos
 mergat puerum in aquam ter
 sanctam trinitate semel inuocando.
 dicens. Quis uocaris? *R. Petrus.*
 Et sacerdos dicat. Petre. Et
 ego te baptizo in nomine patris. Et
 mergat semel. Et filij. et mer-
 gat iterum. Et spūs sancti. amē.
 et mergat tercio. **U**t autem
 surrexerit a fonte infans. tunc
 accipiat infantem patrinus. Et
 sacerdos interrogans nomen eius.
 faciat ei crucem de crismate cum
 pollice in capite eius. dicens hanc
 orationem. *D's uocaris. R. Petrus.*
 Et sacerdos dicat. Petre. *oro.*
Deus om̄ps pater dñi nostri
 ihu xpi qui te regenerauit
 ex aqua et spiritu sancto. quiq;
 dedit tibi remissionē om̄n peccatorū
 ip̄e te linit crismate salutis in
 xp̄o ihu dño nro. ut habeas uitā
 eternam. et uiuas in secula secu-
 lorū. Amen. *Deinde induat*
ei albam. interrogans nomen.

Li

eius. Quis uocaris? **R.** Petrus
Sacerdos dicat. Petre oio

Accipe uestem sanctam uestem
candidam uestem immacu-
latam quam perferas ante tri-
bunal dni nri ihu xpi. ut habeas
uitam eternam: et uiuas in se-
cula seculoz. Amen. **Deinde det**

ei candelam viuam in manu
dextera interrogans nom eius.

Quis uocaris? **R.** Petrus
Sacerdos dicat. Petre oio

Accipe lampadem ardentem
irreprehensibilem. custo-
di baptismum tuum. ut cum ue-
nerit dns ad iudicium. possis
occurrere ei vna cum sanctis in
aula celesti ut habeas uitam e-
ternam: et uiuas in secula se-
culoz. Amen. **D**ns nobiscum

dicat an altare

Iniciu sca euuglij: Sm iohem.

In principio erat uerbum: et
uerbum erat apud deum. et
deus erat uerbum. **Et cetera.**

Benedictus qui uenit in nomine

domini **¶** Deus dñs et illucit
nobis **Explicit offiū baptisimū**

Agnus dei qui tollis
omnes iniquitates mundi
miserere nobis
Kyrie eleison
Christe eleison
Christe eleison

**Salutaris ostia que ecclie
prandit ostium**

Agnus dei qui tollis
omnes iniquitates mundi
miserere nobis
Kyrie eleison
Christe eleison
Christe eleison

Oratio
Domine deus rex celi et terre
qui per baptismum
in te regeneras homines
miserere nobis

Ite missa est
Kyrie eleison
Christe eleison
Christe eleison

Oratio in alio

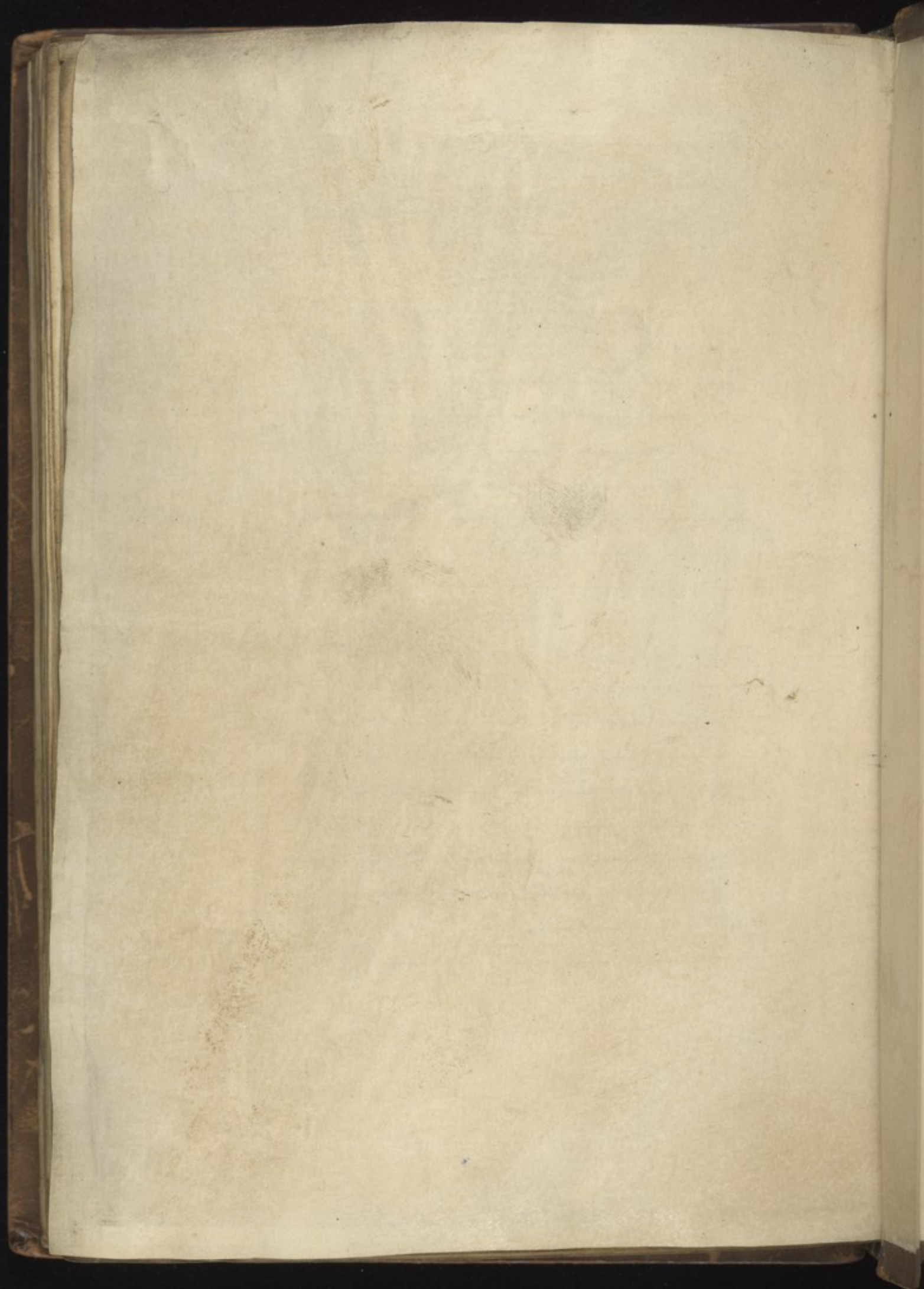
[Faint, illegible handwriting on a ruled page. The text is mostly obscured by bleed-through from the reverse side of the page.]

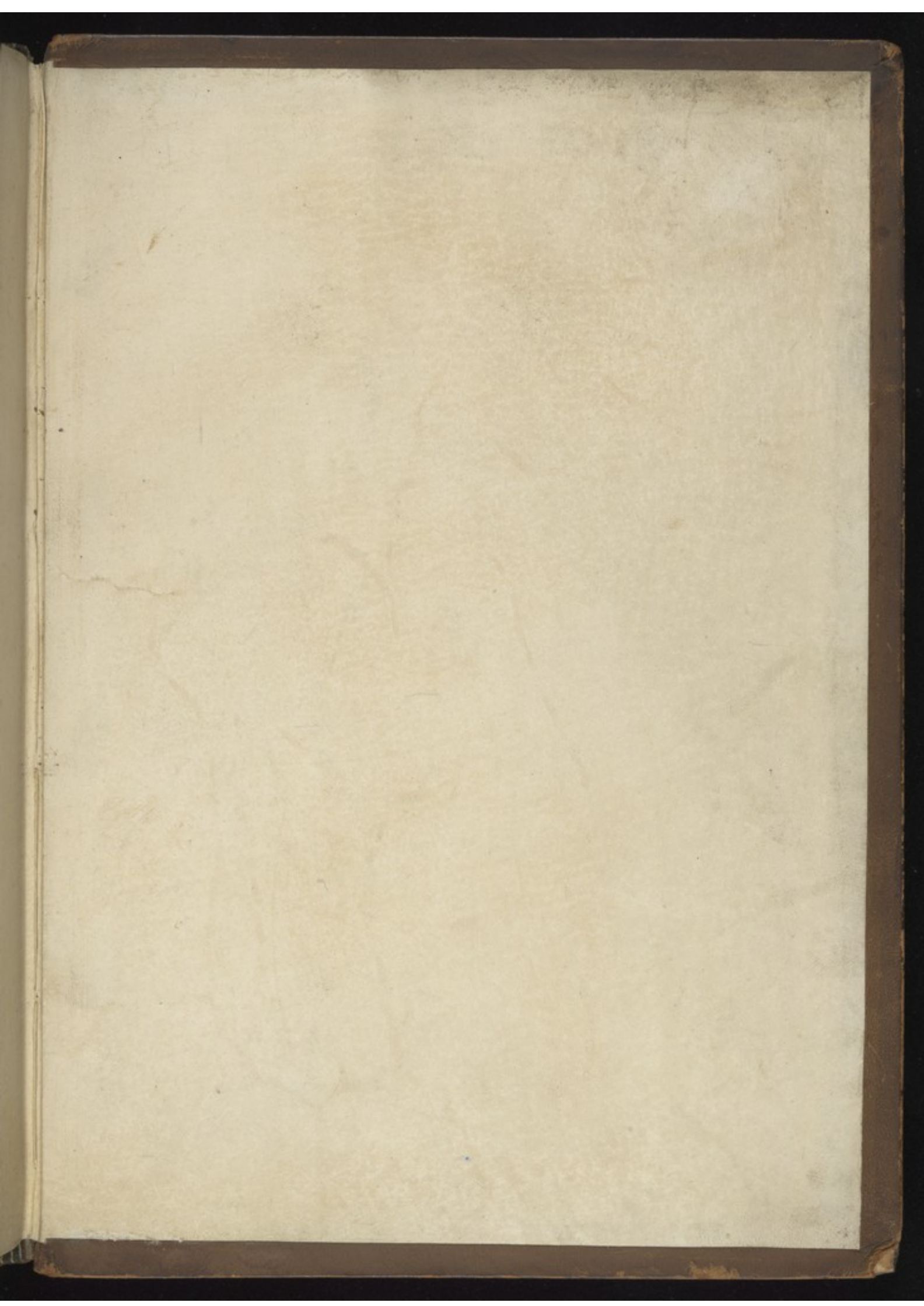
[A vertical column of text on the right side of the page, possibly bleed-through or a separate entry. The text is mostly illegible due to fading and damage.]

[A large, stylized handwritten mark or signature in the upper right quadrant of the page.]

[A small handwritten mark or signature at the bottom left of the page.]

[A small handwritten mark or signature at the bottom right of the page.]

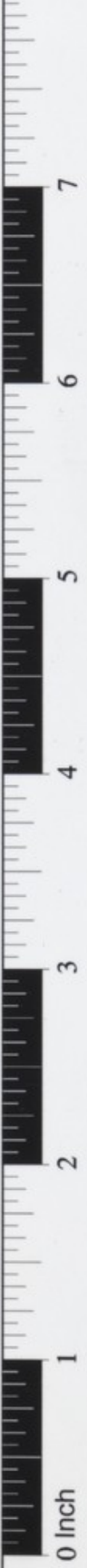
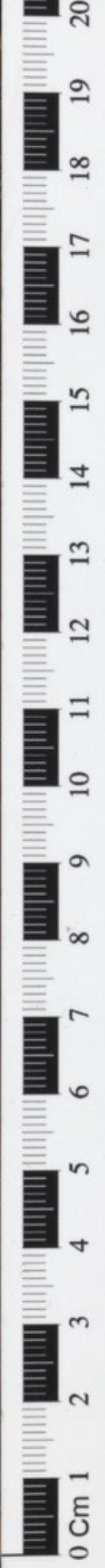
Statuta
Ord. S. An.
M. S.

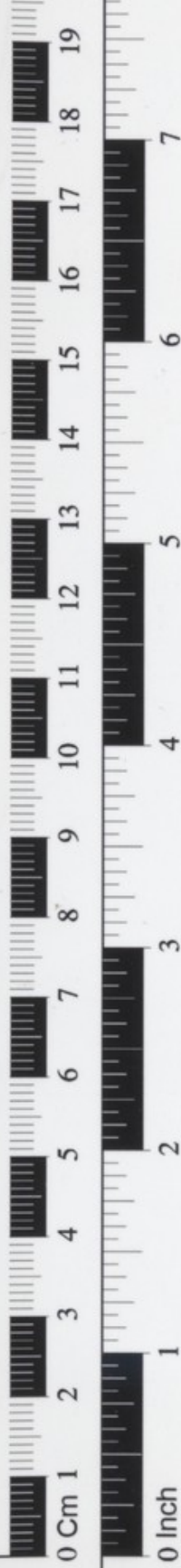

6699.

The Wellcome Library

The Wellcome Library

Statuta
Ord. S. An.
Al. S.

